

Directa

periodisme cooperatiu per la transformació social

Núm. 446 del 24/1 al 6/2 de 2018 2€

Els últims cartutxos

L'afició a la caça disminueix mentre els lobbies del sector
defensen els beneficis econòmics d'una activitat
cada cop més elitista
pàg. 4-11

periodisme cooperatiu per
la transformació social

EDITA

La Directa SCCL

C. Riego, 37, baixos esquerra

08014 Barcelona

Tel: 935 270 982

Mòbil: 661 493 117

directa@directa.cat

www.directa.cat

DIPOÏT LEGAL: B 16982-2016

Aquesta publicació intenta escriure amb un llenguatge no sexista i no androcèntric.

La Directa no comparteix necessàriament les idees expressades als articles d'opinió.

QUI SOM?

A fons

Grup d'investigació

Miralls

Gemma Garcia

Cruïlla

Vicent Almela i Guille Larios

Impressions

Laia Alsina i Àlex Romaguera

Roda el món

Oriol Andrés, Roger Suso i Joan Mas

Expressions

Misael Alerm i Àlex Romaguera

La indirecta

Àlex Romaguera i Mariana Cantero

Coordinació web

Eloi Latorre, David Bou, Gemma Garcia i Maties Lorente

Audiovisuals

Sònia Calvó i Estel·la Marcos

Fotografia

Víctor Serri

Il·lustració

Ricardo Hermida i Lluís Ràfols

Correcció

Èlia Olivan

Edició

Jesús Rodríguez

Projecte gràfic

Lola Fernández, Gerard Casadevall, Diego Muñoz i Pau Fabregat

Disseny gràfic i compaginació

Pau Fabregat

Administració i subscripcions

Ester Mora

Difusió

Estel·la Marcos

Publicitat i distribució

Paula Rodríguez

Gestió web

Nodo50

NUCLIS TERRITORIALS I MITJANS COL-LABORADORS:

Gironès, la Selva, Pla de l'Estany i Baix Empordà ('L'Ariet'); Alt Empordà ('La Fissura'); Osona ('El Setembre'); Maresme; Baix Llobregat ('La Riuada' i 'Infobaix'); Alt Penedès, Baix Penedès, Anoia i Garraf ('Xarxa Penedès'); Vallès Oriental; Vallès Occidental; Barcelonès ('La Intervia'); El Camp; Terres de Ponent; Castelló; València; Mallorca ('Aguait'); Eivissa; Menorca; Perpinyà i Terres de l'Ebre, El Salto, La Marea, Pikara, Argia, Ahòtsa, Soberania Alimentària

CONTACTES:

General directa@directa.cat

Redacció redaccio@directa.cat

Subscripcions subscripcions@directa.cat

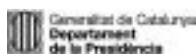
Publicitat publicitat@directa.cat

Distribució distribucio@directa.cat

PORTADA: VÍCTOR SERRI

Imatge elaborada amb cartutxos recollits per lectors de la Directa al Delta del Llobregat i a la serra de Collserola.

La Directa rep una subvenció estructural de la Generalitat de Catalunya pel fet de ser un mitjà en llengua catalana, que suposa menys d'un 2% del pressupost. Per això hem de posar el seu logotip.

SUMARI

A FONS

4-11

El controvertit món de la caça
Maties Lorente repassa el rànquing de monarques, empresaris i banquers aficionats a la caça major. Jordi Sans dona veu a les entitats ecologistes i mediambientals que denuncien l'impacte d'una afició amb "privilegis". Guille Larios posa el focus en el furtivisme al Delta del Llobregat i Adrià Crespo parla amb caçadors d'Osona.

MIRALLS

12-15

Entrevista a Patrizia Fiocchetti
Ana Sofia Cardona repassa la vida i el pensament de l'activista i escriptora italiana, amb una llarga trajectòria a la resistència guerrillera iraniana. S'endinsa en les fites del feminisme en una societat profundament masclista. Fotografies de Valerio Muscella.

IMPRESSIONS

16-18

El futur de l'energia fotovoltaica
Antonio García-Olivares i Pedro Antonio Prieto Pérez exposen el seu punt de vista sobre la viabilitat d'aquest sistema energètic.

asCATasunera

Article d'opinió de Joxean Agirre.

CRUÏLLA

19-21

Repunten les col·lectivitzacions
Vicent Almela i Laura Villaplana fan un recorregut per diferents processos de col·lectivització de llocs de treball, des de les fàbriques fins al sector dels serveis. Sentim la veu d'experiències en escoles a Barcelona i Santa Coloma de Gramenet, i un centre de dia a Coves de Vinromà.

RODA EL MÓN

22-26

L'experiència de la Rojava
Sara Manisera descriu l'aplicació del confederalisme democràtic a la regió de Rojava, al nord de Síria.

La revolta del pa

El Sudan pateix la inflació causada per les polítiques d'austeritat d'al-Bashir.

Autocop d'estat a Zimbàbue

Anàlisi de Fernando Díaz Alpuente.

EXPRESSIONS

27-31

La influència dels fòrums digitals
Àngel Ferrero ens explica com les dretes populistes exploren el potencial polític de plataformes com 4Chan (Estats Units) o Forocoques (Estat espanyol).

Regions

El relat de Joan Josep Camacho Grau.

Wishmaster

Ressenya de cinema d'Ignasi Franch.

INDIRECTA

32

Entrevista a Gema Gil
Àlex Romaguera conversa amb una de les *espartanes*, com s'autodenominen les dones que constitueixen la plataforma en suport als treballadors de la planta de Coca-Cola a Fuenlabrada. El 2014 la multinacional va dictar un ERO que va afectar centenars de persones.

Més que mil paraules

BALTASAR MELCIÓ | La cavalcada de Reis de Girona l'organitza la Confraria de Jesús Crucificat de la ciutat -des de fa dècades-, tot i que les despeses són assumides íntegrament per l'Ajuntament. Malgrat el caràcter públic de l'esdeveniment, els organitzadors no han volgut incorporar una persona negra per fer de Rei Baltasar i la immensa majoria del seu seguici el formen persones pintades escollides a dit per l'organització. Diversos col·lectius i la CUP han reclamat posar fi a aquest "model organitzatiu tancat", així com incorporar persones negres a l'esdeveniment.

Comunitat Directacoop

Sumem missatge amb les ràdios

Estel·la Marcos | @EstellaMarcos

Dimecres, 7.35 del matí, Perpinyà. Algú esmorza de premsa abans de començar el dia. Engega la ràdio, que comença a emetre els sons de Ràdio Arrels. És l'única emissora que utilitza el català com a llengua vehicular a la Catalunya Nord. Avui, la locutora entrevista David Bou, periodista d'un mitjà cooperatiu dels Països Catalans que també es pot adquirir en format paper a la Llibreria Catalana de la capital del Rosselló. La cafetera sona mentre el periodista parla sobre els poders que mouen els fils de la repressió contra el sobiranisme a Catalunya.

Des de València, el programa "Lliure directe" de Ràdio Klara entrevista Vicent Almela, que explica la reactivació a Torreblanca d'un macroprojecte urbanístic del 2005 amb 4.000 habitatges, golf i hotels. I, mentrestant, a Ràdio Terra -amb qui col·laborem habitualment- entrevisten Jesús Rodríguez sobre l'operatiu policial de la jornada del referèndum. Precisament, l'1 d'octubre de 2017, amb la

creació de l'Agència UO, es teixien llaços entre més de vint col·lectius, que incloïen emissores, com Ràdio Bronka o Ràdio Contrabanda.

La ràdio és un mitjà universal i la DIRECTA s'escola per algunes ones d'arreu dels Països Catalans, però també del País Basc o Itàlia. Cada dimarts a les 10 h del matí, gràcies a Radio Onda Rossa de Roma, més d'una oient escolta l'actualitat dels Països Catalans a través de la veu de Victor Serri, fotoperiodista de la DIRECTA. Juntament amb Onda d'Urto i Black Out, van començar a establir connexions amb nosaltres el 2014, arran del desallotjament del CSA Can Vies, a Barcelona. I dilluns al matí, la veu de la DIRECTA es fa sentir també a Vitoria-Gasteiz des de l'emissora Hala Bedi Irratia i, de tant en tant, a Pamplona amb l'emissora Eguzki Irratia i al conjunt del País Basc a través d'Infozappi irratia. De més a prop, també ens fem sentir a través de l'antena de Catalunya Ràdio.

Les pindoles | De l'operació Copèrnic

87

milions d'euros en despesa contra el referèndum, 14 euros en repressió per cada euro destinat a la votació

4.500

és el nombre policies enviats a Catalunya per reprimir l'1-O, una xifra inferior a la publicitada fa tres mesos

L'espina

L'Estat espanyol se situa en la segona posició del rànquing d'importació de trofeus de caça

“L o siento mucho, me he equivocado y no volverá a ocurrir.” Amb aquestes paraules tancava el monarca emèrit de l'Estat espanyol, Joan Carles I, la seva cacera a Botswana l'any 2012. D'aquell viatge li van quedar, almenys, dos records: una foto amb l'exemplar d'elefant africà abatut i un maluc trencat després d'ensopegar a altes hores de la matinal amb un graó del ressort on s'allotjava. Després de l'accident, l'opinió pública va poder conèixer una mica millor les aficions del cap d'un estat en plena crisi econòmica: matar elefants criats en captivitat a 30.000 euros la peça, pagats per l'empresari saudita d'origen siríà Mohamed Eyad Kayali, representant dels interessos del règim wahhabita a l'Estat espanyol. Uns anys més tard, s'acabaria coneixent que l'amic del rei, Eyad Kayali, figurava com a apoderat en més de quinze societats *offshore*, després de la filtració dels papers de Panamà.

Els vincles del monarca espanyol amb la caça i les armes són coneguts i vénen de lluny, de la mateixa manera que els seus accidents. L'any 1956, Joan Carles I matava el seu germà -accidentalment, segons la Casa Reial- mentre manipulava un revòlver del calibre 22; amb 11 anys va matar el primer senglar i als 24 va disparar per primer cop al continent africà. Més recentment, l'any 2007, es va fer construir en els terrenys de la Zarzuela un pavelló per valor de 3,4 milions d'euros on poder exhibir els trofeus de les seves caceres. L'import va ser pagat per l'organisme públic Patrimoni Nacional, que depèn del Ministeri espanyol de la Presidència i s'encarrega del manteniment dels béns públics posats a disposició de la monarquia. L'edifici, de 1.000 metres quadrats, compta amb un armer cuirassat de

més de 200 metres i una planta baixa amb sostres de deu metres d'alçada per acomodar els trofeus de les batudes reials. Els trofeus són parts dissecades dels cossos dels animals, com poden ser els caps, les banyes o els ullals, que donen prestigi al caçador que els aconsegueix.

Diferències de classe, també a la caça

La caça és una activitat que va suposar, l'any 2013 a l'Estat espanyol, la mort de 21,6 milions d'animals. Són les últimes dades disponibles que ofereix el Ministeri espanyol d'Agricultura, Pesca i Medi Ambient respecte a un sector que aquell any sumava 848.000 llicències.

Tot i ser una activitat amb un fort arrelament en algunes zones rurals de l'Estat espanyol, el nombre de llicències no ha deixat de caure des de l'any 1987, quan es va registrar el màxim històric, amb 1.283.353 llicències expedides. Cal tenir present que la superfície destinada a la caça en el conjunt de l'Estat -siguin privades, esportives o reserves- comprèn el 80% del territori. Als Països Catalans, aquesta superfície arriba al 82% en el cas del País Valencià i al 90% en el de Catalunya.

Són moltes les entitats ecologistes que denuncien la poca transparència del sector. “Tant des del punt de vista ètic, com de la conservació de la biodiversitat o econòmic es posa en qüestió, i amb raó, una activitat que se sosté únicament en l'apetència d'un limitat col·lectiu de persones que gaudeixen amb el simple fet de matar animals”, expliquen Roberto Oliveros i Miguel Ángel Hernández Soria en l'informe *El impacto de la caza en España*, publicat ara fa un any per Ecologistes en Acció.

Segons els lobbies del sector, encapçalats per la Real Federació Espanyola de Caça (RFECE) i per l'Oficina

PAGAR I MATAR

Grans noms de l'oligarquia espanyola, com el rei Joan Carles I o els empresaris Alberto Cortina o Juan Abelló, participen en caceres on els animals són criats amb la finalitat de morir davant de fusells i escopetes

Maties Lorente | @mtslorente

Nacional de la Caça (ONC), les activitats cinegètiques tenen un impacte econòmic de més de 3.600 milions d'euros anuals. Així ho recollia l'informe *La caza. Sector económico*, publicat l'any 2012 per la RFEC i la Fundació per la Defensa de la Natura i la Caça (FEDENCA). Per a entitats com Ecologistes en Acció, aquests informes i aquestes organitzacions tenen una funció clara: "El lobby cinegètic arrossega un bon nombre de caçadors i exerceix una capacitat d'influència a tenir molt en compte. I això explica per què existeix un component econòmic, la caça entesa com un negoci més enllà de l'oci". Afegeixen que "el gruix del negoci de la caça continua trobant-se, majoritàriament, en mans d'uns pocs grans terratinents que, ja en ple segle XXI, pretenen donar a l'activitat una estructura i un funcionament mercantilista i industrialitzat, amb els impactes que se'n deriven".

Actualment no existeix gaire informació sobre el perfil sociològic dels caçadors, però en el seu estudi Oliveros i Hernández diferencien els practicants d'aquesta activitat en dos blocs: els que s'enfoquen a la caça menor, que comprèn la captura de mamífers de petita dimensió, com conills o llebres, i aus, i els que ho fan a la caça major, aquella tipologia cinegètica que es fixa en mamífers de gran dimensió, com són els senglars, els cérvols i les cabres munteses.

Els primers són agrupats com "pertanyents al sector agrari i jubilats, sense estudis universitaris, amb menor capacitat adquisitiva i que consideren que el principal interès de la caça és el social". Els practicants de caça major, per contra, "tenen un major poder adquisitiu, disposen d'estudis universitaris, vénen de professions liberals, industrials o l'empresariat i consideren que el principal interès de la caça és l'econòmic".

Al número u de trofeus de cabirols trobem l'empresari Alberto Cortina, íntim amic del rei Joan Carles I

El rei emèrit ocupa la tercera posició a la llista de cérvols amb més puntuació, un dels trofeus més apreciats

Punteria d'elit

Una mirada als rànquings de trofeus de caça confirma aquesta visió. En els primers llocs de les classificacions, es troben noms vinculats a les grans fortunes espanyoles, sigui quina sigui l'espècie abatuda. Així, al número u de

trofeus de cabirols trobem l'empresari Alberto Cortina, íntim amic de Joan Carles I, company de caceres del rei emèrit i un dels principals accionistes d'ACS -una de les constructores espanyoles més importants. El mateix monarca figura en la posició número dos pel que fa a l'arruï, un tipus de cabra muntesa provinent del Nord d'Àfrica introduïda a l'Estat que es considera espècie invasora. En la primera posició del rànquing trobem Jesús Franco Muñoz, propietari de Recreativos Franco i la casa d'apostes Codere, amb una fortuna valorada entre els 150 i els 200 milions d'euros.

Una altra de les espècies favorites del Borbó és la cabra salvatge ibèrica, de la qual ocupa la primera, tercera, quarta, i cinquena posició del llistat -segons la mesura de les banyes de l'exemplar, entre altres paràmetres fisonòmics. El rei emèrit també ocupa la tercera posició respecte a la llista de cérvols amb més puntuació, un dels trofeus més apreciats pels caçadors. Les dues primeres posicions les ocupen dos coneguts del món de les finances i la construcció: José Recio Lozano i Juan Abelló Gallo. El primer és un constructor andalús, propietari del vedat de caça El Pimpollar, situat al nord de Sevilla. En una entrevista a ABC va declarar que la caça de cérvols "et dona més prestigi que els pisos". Abelló Gallo, per la seva banda, controla el 60% d'Alcaliber, una empresa farmacèutica que té el monopoli del cultiu i l'explotació de l'opi legal a l'Estat espanyol i que va tancar l'any 2016 amb uns beneficis de 10,3 milions d'euros. Actualment està intentant vendre l'empresa, després d'aconseguir la primera llicència per cultivar cànnabis. Vicepresident del Reial Madrid i propietari d'una extensa col·lecció d'art, va ser assenyalat com el presumpte "blanquejador" del banquer Mario Conde.

El mufló és una altra espècie que va ser introduïda »

» a la península Ibèrica amb finalitats cinegètiques. En la tercera posició de la classificació trobem Alvaro Sainz de Vicuña, hereu del grup cerveser argentí Quilmes, la fortuna del qual està valorada en 300 milions d'euros per la revista *Forbes*.

Al capdavant de la classificació de caça de daina, un tipus de cérvol més menut que el comú nadiu de les zones mediterrànies, està Javier Corsini Freese. Amic personal de l'actual monarca de l'Estat espanyol, Felip VI, i del gendre de Jose Maria Aznar, Alejandro Agag. Es dedica a organitzar caceres d'alt nivell, com la que va protagonitzar -un dia després de l'enfonsament del petrolier Prestige en aigües de Galícia- el que era president gallec en aquell moment, Manuel Fraga Iribarne -ministre franquista, fundador d'Alianza Popular i de l'actual Partit Popular.

Ni un animal en la categoria de *gairebé amenaçat* -segons la Unió Internacional per la Conservació de la Natura-, com és el llop ibèric, està lliure de les ànsies cinegètiques de les oligarquies espanyoles. El rècord de caça d'aquesta espècie l'ostenta José Luis Santos Diez, empresari d'origen càntabre establert a Madrid i copropietari d'Hoteles Santos, una cadena amb dotze hotels a l'Estat espanyol entre els quals figuren el Porta Fira de Barcelona i Les Arenes de València.

Caça prefabricada

Els trofeus, però, no s'aconsegueixen només a l'Estat espanyol, com ja hem vist en el cas de l'excursió de Joan Carles I a Botswana. Segons l'informe *Killing for Trophies* (matant pels trofeus), de l'organització ecologista International Fund for Animal Welfare (IFAW), l'Estat espanyol ocupa el segon lloc en la importació de trofeus de cacera, només precedit pels Estats Units i a molt poca distància d'Alemanya, dins el període que abraça la dècada 2004-2014. Les 10.334 peces que van arribar de fora de les fronteres espanyoles representen prop d'un 5% de les importacions a escala mundial i queden molt lluny del 70,9% que representa el trànsit estatunidenc. Entre les entrades de cadàvers d'animals a l'Estat, destaquen les de l'antílop negre (1.134), l'elefant africà (1.026), l'hipopòtam (764) i el lleó (685). El preu per matar aquestes espècies oscil·la: posar fi a la vida d'un paquiderm pot costar entre 25.000 i 60.000 dòlars, mentre que el preu per caçar el gran felí va dels 8.500 als 50.000, segons les dades publicades per IFAW l'any 2016. Quasi totes les captures es produeixen en vedats, un fenomen que en anglès és conegut com a *canned hunting* (caça enllaunada). A l'Estat espanyol també es reproduïx aquesta situació, en els espais

Els 10.334 trofeus de caça de l'Estat espanyol representen un 5% de les importacions mundials

Entre els cadàvers d'animals destaquen els de l'antílop negre (1.134), l'elefant africà (1.026), l'hipopòtam

que es coneixen com a vedats intensius.

Segons explica l'organització SEO/Birdlife en un document publicat el 2016, "existeix una tendència creixent, tant en el nostre país com en altres, a la utilització d'animals criats en granja i alliberats posteriorment al medi natural per la seva captura i inclús el desenvolupament d'explotacions cinegètiques basades fonamentalment en aquest tipus d'animals". Aquests espais cinegètics responen a les demandes d'un tipus de caçador "cada vegada més allunyat de la figura de l'aficionat tradicional", segons fonts d'Ecologistes en Acció. Aquest fenomen afecta especialment la caça major, que a l'Estat espanyol té una major presència al centre-sud peninsular. Segons les dades publicades per l'organització ecologista en el seu informe *El impacto económico de la caza*, "actualment existeixen més de 3.000 vedats de caça major tancats a la meitat sud d'Espanya", que representen un 4% de la superfície de l'Estat.

Una de les fórmules d'explotació més habituals dels vedats intensius són les anomenades munteries. Les munteries s'organitzen com jornades de caça grupals, en les quals els caçadors assisteixen a finques on es crien o s'engreixen animals perquè després siguin més fàcils de matar. Aquesta és una forma de caça molt estesa a Andalusia, Castella-la Manxa i Extremadura.

L'organització recorda la del "tot inclòs" d'alguns hotels: el preu inclou l'esmorzar, les despeses de transport per les finques, els sous dels guardes i els encargats dels gossos que formen part de les *rehalas*. Això sí, les captures es paguen a part. Tot i l'impacte de la crisi en aquesta mena de negoci, les munteries més barates tenen un preu d'entre 250 i 500 euros, però per assegurar-se el trofeu cal pagar entorn els 3.000 euros. Les més elitistes poden arribar als 30.000. Tot val per una bona jornada de caça, fins i tot arribar en jet privat a la munteria: és el cas de la finca La Nava situada a Castellar de Santiago (Ciudad Real), que disposa d'una pista d'aterratge particular. El seu propietari, Javier Médem de la Torriente, va ser condemnat a un any i mig de presó i a pagar 90.000 euros de multa per la mort d'una femella de linx ibèric -una espècie amenaçada- en un parany per predadors.

Tot i això, la cria intensiva també afecta determinades espècies de caça menor. Segons Ecologistes en Acció, l'any 2013 es van matar 1.350.000 perdius roges criades en captivitat, "el que representa un 55,7% de les captures totals". Per tant, assistim a la cria d'animals amb l'única finalitat de ser abatuts en jornades de cacera, en les quals els caçadors paguen per poder assegurar-se una presa. ●

CAÇADORS, EL REDUCTE INFLUENT

Malgrat que les estadístiques del nombre de llicències de caça als Països Catalans cauen any rere any, el col·lectiu té un pes social important i una bona relació amb les administracions

Jordi Sans Sugrañes | @jsans_

Alliberament d'una perdiu roja criada en captivitat / GENCAT

Catalunya i Madrid són les úniques zones de l'Estat espanyol sense regulació pròpia de la caça d'animals

La veda s'inicia el primer diumenge d'octubre o el dia 12 del mateix mes, coincidint amb la festa de la Hispanitat

Tradició franquista. La legislació que regula el sector de la caça a l'Estat espanyol està transferida a les diferents comunitats autònomes. Això no obstant, el territori català i Madrid són les dues úniques zones d'aquest marc que encara no han creat una regulació pròpia per a la matèria. D'aquesta manera, els dos territoris es regeixen per la llei espanyola. No es tractaria d'un fet singular en condicions normals, però el fet és que la normativa en qüestió va ser aprovada l'abril de 1970, quan el dictador Francisco Franco encara era viu. Els casos del País Valencià i les Illes, per completar el territori dels Països Catalans subpirinencs, són diferents de la primera casuística perquè tenen una legislació pròpia, però també presenten especificitats que situen el sector caçador en un punt privilegiat de tot l'estament social.

“El sector caçador sempre ha estat petit però ben organitzat i amb molta potència política”, explica Jaume Grau, biòleg i activista d'Ecologistes en Acció. En el cas de Catalunya, segons dades de la Generalitat, l'any 2016 hi havia 42.087 llicències de caça repartides entre les diverses comarques. Malgrat que estigui permès caçar en el 90% del territori, que es considera un espai cinegètic, el nombre total de persones representa un 0,06% de la població total. Aquesta xifra percentual, que amb els anys ha anat disminuint -l'any 2000 les persones que tenien permisos per exercir la caça eren 98.075-, comporta uns privilegis que no estan a l'abast de tothom. La Llei 1/1970, de 4 d'abril, de caça, té una funció reguladora, de conservació i de foment de la riquesa de l'entorn. Per altra banda, però, el document parla de la necessitat que aquesta acció s'executi “amb harmonia amb els diferents interessos afectats”.

Precisament, per parlar dels interessos d'aquests “afectats” cal remetre's a les particularitats del text legal. Aspectes com el fet que tot el territori que es considera cinegètic -que és apte per a la caça- sigui d'accés

lliure per a les persones caçadores sense la necessitat del consentiment explícit de les propietats privades, van en aquesta direcció. Igualment, en els períodes de mitja veda també es decanta la balança a favor del sector caçador. La veda -els mesos de l'any en què la caça està permesa- s'inicia el primer diumenge d'octubre o el dia 12 del mateix mes, coincidint amb la festa de la Hispanitat, i es tanca a l'abril. Això no obstant, a la meitat del temps que va entre el final d'una veda i l'inici de la següent, s'habiliten uns dies, a l'agost, perquè es puguin capturar aquelles espècies que amb l'arribada del període de migració marxaran cap a un altre indret. Més enllà dels pocs dies en què la caça està permesa, però, l'esdeveniment suposa conseqüències negatives per a la fauna. Xavier Jiménez, biòleg i vicepresident del Grup d'Estudi i Protecció dels Ecosistemes Catalans (Gepec-EdC), detalla que el fet que la mitja veda coincideixi amb el moment àlgid de la migració suposa que s'estigui caçant “quan hi ha el màxim volum d'ocells volant i quan són més vulnerables, ja que les espècies més tardanes encara estan criant”.

Debat candent i aturat

Abans de l'aplicació de l'article 155 de la Constitució per part de l'executiu espanyol i la suspensió de l'autogovern a Catalunya, l'administració catalana havia posat sobre la taula la possibilitat de canviar el paradigma actual del sector amb la creació d'una nova llei de caça. Al mateix temps, el Departament de Territori i Sostenibilitat va presentar una nova estratègia de la biodiversitat que havia d'establir les línies generals a seguir a partir d'aleshores en tot allò referent a la preservació del medi natural. Això no obstant, la qüestió es troba en punt mort. En el moment en el qual es va obrir aquest debat, el Departament -que fins al moment del seu cessament comandava Josep Rull- plantejava que la cacera deixés de ser considerada una activitat esportiva i passés a ser una activitat de »

» gestió del territori supeditada a les directrius que marqués l'administració en tot moment. També proposava eliminar la possibilitat d'autoritzar la mitja veda, però en aquest cas el Departament d'Agricultura s'hi va oposar. Cal tenir en compte que les qüestions relatives a l'àmbit de la caça són competència de dos departaments diferents: per una banda, Territori i Sostenibilitat s'ocupa a través de la Direcció General de Polítiques Ambientals i Medi Natural de la conservació d'espècies protegides i biodiversitat, i, per l'altra, el Departament d'Agricultura es fa càrrec de la cacera pròpiament dita.

El pròxim esglaó per tota l'amplitud de col·lectius i interessos que agrupa el sector és la creació d'una llei de caça pròpia per poder deixar enrere un altre fil provinent del franquisme. En aquest sentit, la situació és similar a la resta de decisions polítiques pendents de prendre actualment a Catalunya, i és que l'administració catalana ja estava treballant conjuntament amb el Consell de Caça de Catalunya una proposta de llei que s'havia començat a tramitar. Ara bé, més enllà d'un nou marc legal, entre els sectors ecologista i conservacionista hi ha discrepàncies quant a la composició d'aquest consell, que té un caràcter consultiu. Diverses entitats han denunciat, a través d'un comunicat, la falta d'equilibri de l'òrgan en el qual només hi ha un representant del sector no-caçador.

La presència habitual d'armes de foc pesants entre els membres d'un sector també és un factor important. Aquests dies fa un any de l'assassinat de dos agents rurals a la localitat lleidatana d'Aspa (el Segrià) a mans d'un caçador. Tot i que sindicats d'agents rurals i les famílies de les víctimes interposessin una querrela contra els responsables del departament, el procés judicial va quedar

arxivat i no s'han posat en marxa el conjunt de compromisos que es van pactar després del greu incident.

Una dada sobre la masculinització del sector salta a la vista. A Catalunya, l'any 2016, 41.418 del total de llicències corresponien a homes, mentre que tan sols 230 van ser atorgades a dones, un ínfim 0,5% del total.

País Valencià, més enllà del paradís de l'escopeta

En termes generals, el sud dels Països Catalans és un territori amb una gran afició per la cacera. No tant per nombre de llicències, 38.590 el 2016, sinó pel nombre total d'espècies a escometre i les seves xifres absolutes. Encara que aquesta zona disposi d'una normativa pròpia de caça, la 13/2004, de 27 de desembre, que estableix que s'aprova per "la necessitat d'adequar la Llei de caça de 1970 a les noves realitats derivades del fet autonòmic", també presenta alguns punts discordants similars als litigats a Catalunya. Ecologistes en Acció ha reclamat en diverses ocasions a la conselleria d'Agricultura, Medi ambient, Canvi Climàtic i Desenvolupament Rural que modifiqui l'actual llei de caça en tant que representa "un autèntic disbarat que es pugui caçar en qualsevol espai".

Altres aspectes que són centrals en la disjuntiva actual entre els grups partidaris de la caça i els ecologistes i conservacionistes és la utilització de mètodes com l'enverinament o la col·locació de ceps per capturar aus, una xifra que cada any volta els 300.000 exemplars morts segons un informe del mateix col·lectiu.

De la mateixa manera que succeeix a les comarques catalanes de les Terres de l'Ebre, un dels mètodes més invasius és la caça amb parany. Tot i que la disciplina està prohibida des de 1966, l'any 2000 encara s'havien documentat aquest tipus de pràctiques, que estan tipificades com a delictes al Codi penal. Encara avui es calcula que 1.000 exemplars de mussols són capturats cada any mitjançant aquesta tècnica.

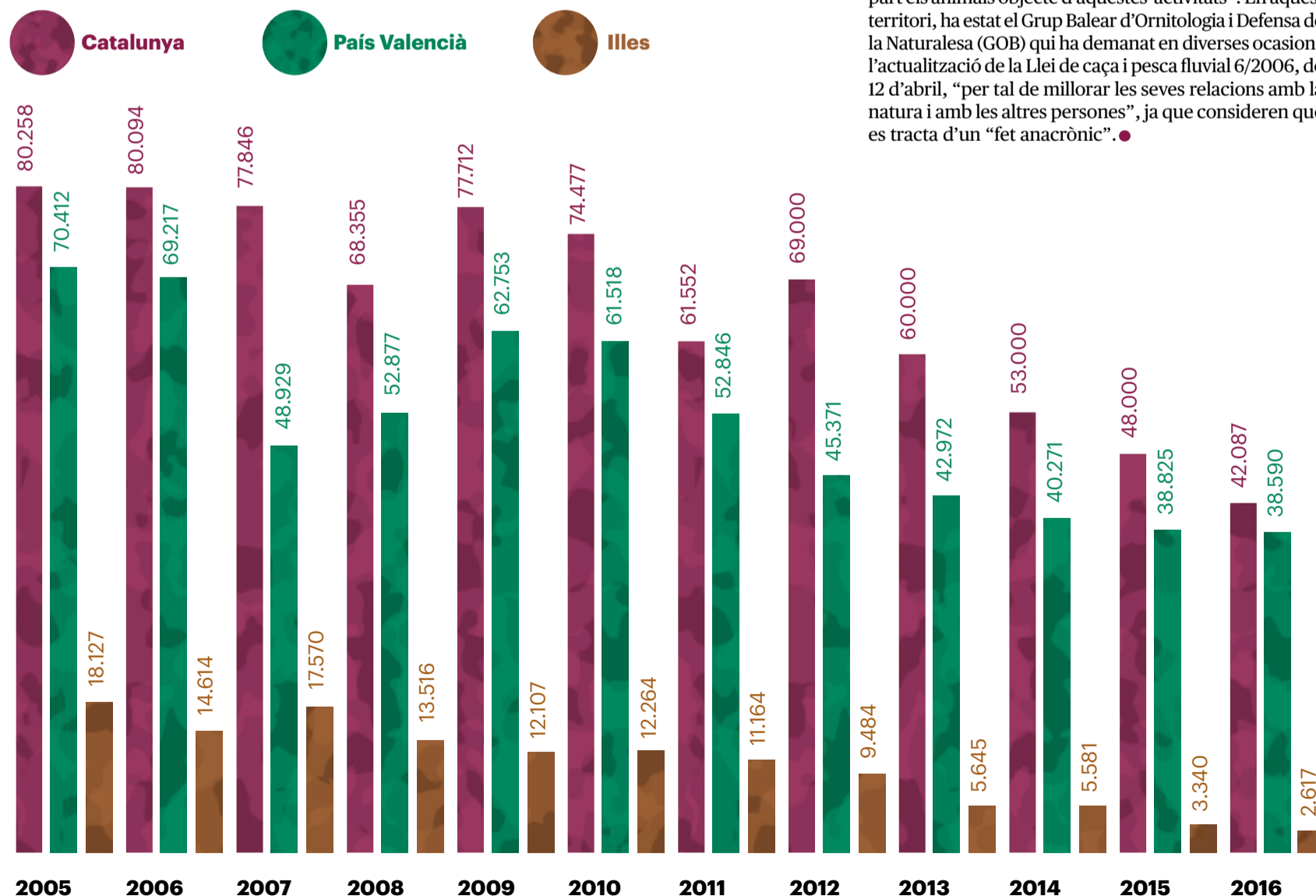
A Catalunya, l'any 2016, 41.418 llicències corresponien a homes. Un ínfim 0,5% eren per a dones

Ecologistes en Acció xifra en 300.000 el nombre d'aus mortes per enverinament o per col·locació de ceps

La fi de l'anacronisme

Les Illes són, en termes de caça, el territori on menys rellevància es dona a aquesta activitat en comparació amb la resta de territoris. L'espai insular compta també amb una legislació pròpia, que estableix que té l'objectiu de regular la "conservació i l'aprofitament sostenible de la caça, la pesca fluvial i els ecosistemes dels quals formen part els animals objecte d'aquestes activitats". En aquest territori, ha estat el Grup Balear d'Ornitologia i Defensa de la Naturalesa (GOB) qui ha demanat en diverses ocasions l'actualització de la Llei de caça i pesca fluvial 6/2006, de 12 d'abril, "per tal de millorar les seves relacions amb la natura i amb les altres persones", ja que consideren que es tracta d'un "fet anacrònic". ●

LLICÈNCIES DE CAÇA ALS PAÏSOS CATALANS

Interessos comuns: el cas de la perdiu roja

Trobar les xifres de l'impacte econòmic que suposa la caça al territori resulta una tasca complicada a causa de la complexitat del sector i la seva pluralitat interna. Tot i això, segons un estudi publicat l'any 2012 per la Fundació per a l'Estudi i la Defensa de la Natura i la Caça (FEDENCA), el curs 2011-2012 les activitats derivades del sector van suposar uns ingressos de 3.635 milions d'euros i la creació de 54.000 llocs de feina directes i indirectes. Aquest estudi pren com a referència, entre d'altres, un informe previ elaborat pel grup parlamentari del Partit Popular (PP) al Congrés espanyol l'any 2003. El pes econòmic és la justificació que utilitza el sector cinegètic per posar en valor la seva aportació a la societat, tot i que molts col·lectius s'oposen a la seva activitat per les vinculacions que té amb la desaparició d'espècies –fins i tot protegides. Aquesta justificació compta amb la complicitat d'algunes administracions públiques. La Generalitat de Catalunya manté una estreta relació amb la Federació Catalana de Caça en tant que contribueixen a "organitzar, tutelar i regular la caça a Catalunya". Aquest

vinde es materialitza a través de convenis com ara el que vetlla pel repoblament de la perdiu roja a tot Catalunya a partir de la cria a la granja cinegètica de Torreferrussa –Centre de Recuperació de Fauna Salvatge–, a Santa Perpètua de Mogoda, firmat conjuntament amb l'Agrupació de Societats de Caçadors i Pescadors de Catalunya (AGRUPCAT). El document estableix que anualment es destina el 75% de la producció de perdius roges a les activitats de la Federació Catalana de Caça i el 25% a la reintroducció de l'espècie. Tot plegat implica, tal com explica Jaume Grau, biòleg i activista d'Ecologistes en Acció, que només s'utilitzi el 25% de la producció d'una estructura els costos de la qual també assumeix l'administració catalana, i el 75% restant sigui "per la diversió dels caçadors". Encara que el conveni, signat el 14 de gener de 2015, contempla que "l'administració de la Generalitat de Catalunya no aportarà cap finançament econòmic", Ecologistes en Acció calcula que el manteniment complet de la granja cinegètica té un cost anual que oscil·la entre els 200.000 i 300.000 euros i que, segons l'organització, assumeix l'administració.

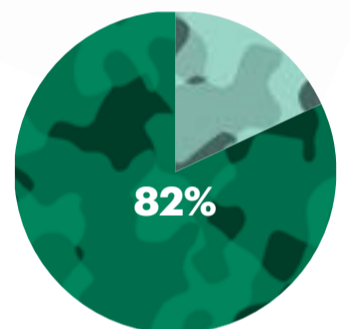
ÀREES DE CAÇA RESPECTE AL TOTAL DEL TERRITORI

28.869 km²

Catalunya

19.083 km²

País Valencià

ELS ANIMALS MÉS CAÇATS

CAÇA MAJOR

Senglar
(*Sus scrofa*)

Cérvol
(*Cervus elaphus hispanicus-Cervus elaphus elaphus*)

Cabirol
(*Capreolus capreolus*)

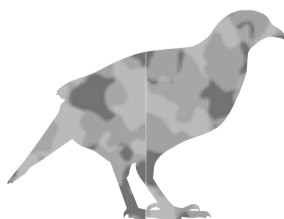

Cabra salvatge ibèrica
(*Capra pyrenaica*)

CAÇA MENOR

Perdiu roja
(*Alectoris rufa*)

Tudó
(*Columba palumbus*)

Tord comú
(*Turdus philomelos*)

Conill
(*Oryctolagus cuniculus*)

FONT: Ministeri espanyol d'Educació, Cultura i Esport

EL DELTA DEL LLOBREGAT, EN EL PUNT DE MIRA

La pràctica de la caça intensiva -sovint il·legal- de les darreres dècades, juntament amb l'expansió de l'entramat urbà del litoral i les infraestructures del Port i l'Aeroport de Barcelona, afecten greument una zona d'important interès natural i d'alta concentració de flora i fauna

Guille Larios | @La_Directa

Aiguamolls
del Delta del
Llobregat

L'entitat ambientalista DEPANA i el grup d'informadors ambientals SOS Delta del Llobregat han denunciat en nombroses ocasions la falta de transparència relacionada amb la tramitació, la gestió i el control de la caça que s'està portant a terme els darrers anys al Delta del Llobregat.

Si durant els anys 50, 60 i 70 la cacera va suposar una aniquilació gairebé total de la fauna del Delta, la regulació d'aquesta pràctica a partir dels anys 80 -moment en què va ser declarada zona de seguretat als termes municipals del Baix Llobregat- va aconseguir la recuperació d'algunes espècies. "A principis del nostre segle, l'enclavament es va declarar zona d'interès natural, un fet que va permetre afuixar la intensitat de la cacera i recuperar espècies com els ocells aquàtics que viuen en llacunes i zones humides". Ho explica Raül Bastida, membre d'ambdues entitats ambientalistas.

Des de 1998, tanmateix, aquests camps del Baix Llobregat van passar a ser gestionats pel Parc Agrari del Baix Llobregat, una entitat formada per ajuntaments de la comarca, la Diputació de Barcelona, la Generalitat i la Unió de Pagesos.

La situació va començar a revertir-se novament en el període 2007-2008, quan, per pressions dels col·lectius pagesos a l'administració, es demana un control més exhaustiu de les poblacions d'animals i l'augment de caceres selectives per evitar els danys que rebien els

seus conreus. Principalment, es considera els senglars, els conills, l'ànec coll verd i les cotorres com la fauna més invasiva a la zona. És entre els anys 2013-2014 quan l'administració fa una declaració d'emergència cinegètica, que a la pràctica es tradueix en el fet que els pagesos poden demanar permisos individuals perquè un caçador executi batudes a les seves terres sense haver de demostrar danys. Simplement la presència d'una espècie ja justifica, per llei, que s'hi pugui caçar.

Mala gestió i caça lucrativa

S'inicia llavors un procés de flexibilització respecte a les condicions amb les quals l'administració atorga llicències i permisos de caça. Segons Bastida, "aquesta nova política es tradueix en mesures com permetre batudes en zones annexes a zones protegides o bé cacera en espais i època de cria i aniuament". Tanmateix, apunta que aquestes autoritzacions "excepcionals" de caça per al control cinegètic es perpetuen al llarg de tot l'any en espais naturals protegits i que no són avalades per cap estudi científic que les justifiqui.

La Societat de Caçadors del Baix Llobregat denunciava l'any 2015 l'actuació permissiva de diferents ajuntaments del Baix Llobregat pel que fa al control i la gestió de la cacera als seus municipis.

En un context de greu crisi econòmica, a més de denunciar pràctiques il·legals com la caça nocturna amb

llanternes o esquers, la mateixa societat va denunciar pràctiques basades en el lucre, on particulars no federats de l'àrea metropolitana pagaven -presumptament- per accedir als permisos, passant per davant dels mateixos pagesos afectats i inscrits a les llistes. "La caça descontrolada amb finalitats lucratives ha generat un greu impacte sobre la fauna, principalment en l'ànec coll verd, que ha sigut qui ha patit l'impacte més gran d'aquest nou model de gestió. L'any 2002, al Delta hi havia 3.000 coll verds i avui dia n'hi ha 400".

El futur d'un espai amenaçat

Des de principis de l'any 2017, són els ajuntaments qui gestionen i atorguen els permisos mitjançant un pla de gestió comú per a municipis com Gavà, Castelldefels o el Prat. "Darrerament s'han donat menys permisos, però és una conseqüència del fet que hi ha menys fauna. Es continuen donant llicències de caça, però, en teoria, s'implementen mesures preventives i dissuasòries com els espantaocells, els cercs o les tanques per als animals per disminuir l'impacte de la fauna en els conreus", apunta Bastida.

Així i tot, l'activista encara es mostra escèptic a l'hora d'avaluar el nou pla de gestió i la recuperació real després d'anys de caça intensiva. "El que és segur és que l'espai natural està al límit de la seva viabilitat ecològica i que hem tocat fons", critica. "Parlem de 98 quilòmetres quadrats de territori que en els darrers 50 anys de desenvolupisme s'han transformat notablement. Ja sigui per l'ampliació de l'Aeroport del Prat, el Port de Barcelona, les infraestructures viàries o l'edificació de la trama urbana entre Castelldefels i Sant Boi, el 60 o 70% del territori estan cimentats". I, per això, conclou que "en una situació tan crítica, aplicar una gestió de la fauna tan agressiva és denunciàble".

Desplegament: el dilema del senglar

Pel que fa a la presència i activitat del senglar a la zona, Bastida apunta que es tracta d'un problema de difícil solució. "Mogut per la manca d'aliments a Collserola o el Garraf, els porcs es desplacen des de zones boscoses i espesses i poden adaptar-se a entorns com els del Baix Llobregat, de camps de conreu o zones humides". L'ambientalista renega de la pràctica de la caça com a mecanisme de control de la població: "Parlem d'una població que, tot i la caça, des de fa 30 anys no ha fet més que incrementar exponencialment". A més de no tenir depredadors a la zona -com el llop o l'ós-, per Bastida aquest fet, que qualifica de paradoxal, s'explica a raó dels resultats d'alguns estudis realitzats sobre aquesta espècie i que conclouen que la intensificació de la caça del senglar comporta un augment de la població. Segons aquests documents, el fenomen es produeix com una estratègia de les femelles senglar davant l'amenaça de supervivència de l'espècie, que entren en edat fèrtil abans d'hora i incrementen, per tant, el nombre de cries que tenen al llarg de la seva vida. ●

“HI HA CAÇADORS I HI HA MATADORS”

Acompanyem una colla de caçadors d'Osona per conèixer millor aquest món arrelat en algunes comarques interiors del país

La Colla del Senglar el 21 de gener a Osona / DOLORS PENA

Adrián Crespo | @crespix

El caçador espera sota el roure i entre els matolls de romaní. La batuda són hores d'espera per als caçadors de parada que esperen que els gossos, els companys que duen els gossos, “aixequin” els porcs senglars amagats als seus refugis. Quan el porc surt, comença la persecució pels camps i boscos del vedat, de Pruit a Tavertet i a vegades fins i tot fora dels seus límits. De les set del matí fins a l'hora de dinar, dimecres, dissabtes i diumenges, els vint o trenta membres de la Colla del Senglar s'escampen vestits de taronja pels boscos de la comarca.

L'Hereu, un dels membres grans de la colla, diu que es coneix la terra fins a on arriben els ulls. Queda clar que matar el porc, l'acte de disparar i que el tret posi fi a la vida de l'animal, no és l'única ni l'última satisfacció d'aquests caçadors.

“Hi ha caçadors i hi ha matadors”, diu el Toti, un dels joves de la colla, i pensa en els rics que paguen per fer-se una foto amb un cérvol mort a les munteries d'altres terres. Caçar, per aquesta gent, és llevar-se d'hora els caps de setmana, perseguir l'animal amunt i avall, i també les hores d'espera que la parella d'en Toti,

que els ha acompanyat per primer cop, qualifica de “superavorrides”.

Al voltant de les dues, en un trencant de la carretera a Rupit, els caçadors que no han marxat a dinar reuneixen els porcs del dia a l'espera que vingui el camió de les càrniques que se'ls endú. Avui n'han abatut cinc, ahir en van ser deu. La càrnica paga el quilo de senglar a quaranta cèntims, uns diners que van a parar a l'associació i que ajuden a pagar el veterinari dels gossos, que de la cacerà no sempre en reïxen. Abans la Colla es repartia la carn per al consum propi, però al final acaba sent massa porc per a una trentena de caçadors, i els ingressos per peça, encara que siguin pocs, sempre ajuden. Aquí ningú no és ric. Preguntem a en Quim, un altre de la colla, quant els costa l'afició, i calcula uns cent euros al mes de despesa, incloent-hi els veterinaris, el gasoil i, és clar, l'esmorzar. Els rifles nous poden voltar els 2.000 euros però es pot comprar una arma de segona mà per uns 600.

Quan el camió ja s'ha endut els porcs i continua la seva ruta de vedat en vedat per Catalunya, cinc dels caçadors joves i l'Hereu, que ja volta la setantena, van a fer el vermut a Rupit, ple com un ou de tu-

ristes. Dels presents, el que té menys anys encara n'ha de fer divuit, però no abunda l'optimisme pel que fa a la supervivència de la tradició. La gent jove va perdent l'interès en la caça, vés a saber per quina raó. Deu ser que això de llevar-se d'hora un cap de setmana no agrada, sobretot si has sortit de copes la nit anterior. L'herència centenària de pares a fills es perd. Però per a tot hi ha excepcions. I a banda del noi del vermut, la Rosa n'és un exemple doblement especial, perquè a més de tenir disset anys és una noia en un món altament masculinitzat. Ens deia que li ve del pare, que ja la portava a les batudes amb catorze anys, tot i que la mare és totalment anticapa. Ens explicava les proves i el test psicotècnic que va haver de passar perquè li donessin la llicència. “Et pregunten coses com si t'agraden els esports de risc o si has pensat mai a suïcidar-te”. De tant en tant, i suposem que per tal de promoure l'afició, s'ajunten caçadores de diferents municipis i es munten caceres exclusivament de dones.

Acaba el vermut i buiden les canyes de cervesa. A dos dels caçadors, gossers, encara els queda feina per fer i potser els du-

ra tota la tarda. Sovint els porcs s'escapen amb els gossos darrere, i amb l'ajut del GPS -en substitució de la icònica trompeta de caça- cal anar-los a recollir. Poden ser hores cingles amunt i avall que acaben quan ja és fosc i fa hores que la batuda ha acabat. “No sempre ve de gust sortir a caçar”, ens deia l'Hereu. “A vegades ho fem una mica obligats” perquè els propietaris dels vedats els ho demanen. En els darrers

anys la població de porcs senglars ha crescut molt a la zona, ens diuen, i si no els cacesin els enverinarien. Entre les raons de l'augment de la presència de senglars, en comenten dues: per una banda, la manca de neteja dels boscos i el descuit de la terra han provocat l'expansió del sotabosc, on les bèsties troben menjar a voluntat. Per altra banda, l'encreuament amb porcs de granja que s'escapen durant els trasllats. Els caçadors as-

seguren, a més, que en els darrers anys han anat perdent la por als humans i que fins i tot es poden trobar porcs senglars a les carreteres, amb el consegüent perill per a les persones que condueixen. A banda de l'afició i la tradició, doncs, els caçadors defensen la seva tasca social i fins i tot ambiental. ●

Els membres de la Colla del Senglar s'escampen vestits de taronja pels boscos de la comarca

Els rifles nous poden voltar els 2.000 euros, però es pot comprar una arma de segona mà per uns 600

El més jove encara n'ha de fer divuit, però no hi ha optimisme pel que fa a la supervivència de la tradició

En els darrers anys la població de porcs senglars ha crescut molt, ens diuen, i si no els cacesin els enverinarien

Instructiva i indomesticable. Així defineix la seva experiència a l'Iran i així definim també la nostra trobada. El seu nom és Patrizia Fiocchetti. Activista italiana, va passar tretze anys a la resistència iraniana, fusell en mà, braç a braç amb les dones combatents del país. També ha estat en contacte amb dones lluitadores del Kurdistan i l'Afganistan i actualment treballa a la cooperativa social Coop Noncello a Itàlia, on s'encarrega de les persones refugiades que arriben al país. Tot això i molt més ho explica al llibre que acaba de publicar: *Variaciones de Luna*, de l'editorial Veusambveu.

Què és el que et va moure a col·laborar amb el moviment de resistència iranià?

Quan vaig acabar la universitat, cap als anys 70, hi havia forts moviments estudiantils i feministes. En un moment donat va començar la lluita armada de les Brigades Roges, molts estudiants s'hi van sumar i altres van morir per la droga. Estava molt confosa, però vaig decidir que el que no desitjava era fer una vida "normal": casar-me, tenir fills... Així que, gairebé per casualitat, vaig començar a col·laborar amb el moviment anomenat *islàmic progressista*. Al principi, em vaig dedicar a fer petites col·laboracions fent traduccions, però a poc a poc vaig anar introduint-me en l'organització fins que vaig quedar tan fascinada amb les seves idees que vaig passar a formar part del moviment de manera activa i es va convertir en una forma de vida per a mi.

Quines van ser les idees que tant et van impressionar?

El que per a mi va ser molt sorprenent va ser veure que un moviment nascut en un lloc com l'Iran, un país musulmà, malgrat tenir un règim tan repressiu, tingués les dones com a abanderades de la resistència. Eren clau.

Què vas aprendre de l'experiència?

Vaig aprendre moltes coses, però sobretot una gran lliçó que sempre repeteixo a les meves companyes allà on vaig: com a feminista occidental, considerava les dones d'aquest país germanes petites, però vaig descobrir que eren elles les que tenien molt a ensenyar-me. Per a mi, va ser com la universitat de la vida, arribar a conèixer-me a mi mateixa, els meus límits, obrir més la meva ment i els meus ulls per entendre el que realment estava passant al meu voltant.

Quin és el paper de les dones en la resistència iraniana?

L'any 1987, quan Khomeini -autodenominat cap de l'estat suprem- ja havia iniciat la seva política de repressió, l'Organització dels Mujahidins del Poble Iranian (OMPI), principal opositora d'aquest règim dictatorial dels aiatol·làs, va decidir en assemblea general prendre una línia estratègica insòlita. Massoud Rajavi -secretari general de l'organització- va declarar que, a partir d'aquell moment, els principals càrrecs en l'organització els ocuparien les dones, i ho va explicar amb aquestes senzilles paraules: "Khomeini va dir que les dones havien de desaparèixer de la vida pública, així que, si volem guanyar, hem d'entendre que el principal instrument amb què comptem són precisament les dones i el seu rol actiu dins de l'organització". Aquest dia van decidir que la nova secretària seria una dona, el seu nom era Maryan Rajavy. Això és així des de fa més de vint anys. Les dones ocupen càrrecs de lideratge polític, social i militar.

Imagino que aquesta decisió no agradaria a totes les persones dins de l'organització.

Imagines bé. Jo mateixa he vist homes que no van poder aguantar ser dirigits per una dona i van decidir sortir del partit. Aquí t'adones de la gran influència que té el patriarcat dins de cada un de nosaltres. Fins i tot jo mateixa em vaig enfrontar a aquests fantasmes. Al principi, la meua reacció va ser: "Perfecte! Què hi ha d'estrany que una dona sigui el meu cap?", però, amb el temps, els dubtes sobre si era preferible una dona o un home com a cap en termes de guerra i de lluita creixien dins meu. Com amb el racisme, que d'alguna manera està dins de molts de nosaltres, aquesta situació em recordava que havia de lluitar contra el patriarcat dins meu cada dia.

Patrizia Fiocchetti,

activista i escriptora

“Vaig descobrir que les feministes d'Iran tenien molt a ensenyar-me”

Text: Ana Sofía Cardona
Fotografia: Valerio Muscella

Creus que el patriarcat és igual de poderós als països occidentals?

Sí, és clar. Ara que estic fora de l'organització, trobo aquesta mateixa actitud patriarcal en el treball. És difícil per a una dona que ocupa un càrrec important en una organització fer créixer una altra dona que treballa per a tu, perquè la veus com una rival. Això és el que ens han ensenyat: a competir entre nosaltres. Elles, amb la pràctica, em van ensenyar a ser-ne conscient i treballar-hi.

El primer pas és prendre consciència...

Per exemple, quan expliquem als més joves el nostre món, hem de saber com parlar-hi. Hem de transmetre que ser home o dona no és ser bonica o casar-te amb un home ric. És una altra cosa. Mostrar que hi ha molt més. Si has estat en contacte amb altres dones lluitadores, veus com això es transmet: a l'Iran, a l'Afganistan o a Kobane, al Kurdistan. Aquestes dones no es critiquen per la seva roba i aparença física, sinó per la política que fan. Per exemple, una amiga afganesa que és activista, l'última vegada que vaig estar a Kabul em va dir el següent: “Hi ha moltes dones parlamentàries que estan representant partits polítics, alguns corruptes. Jo critico aquestes dones per com han actuat en política, però no per la roba que porten; per a mi, això no és important”. Les dones a Itàlia, quan critiquen una dona que està al Parlament, parlen de la seva roba, de si és lletja o maca. Això mostra com el patriarcat és dins nostre i com algunes societats realment estan fent accions de canvi cada dia, per això insisteixo que som nosaltres qui n'hem d'aprendre.

L'organització continua activa a l'Iran?

L'organització segueix activa, és clar. La secció políti-

ca és a París. Pel que fa a la secció militar, va haver de traslladar-se a l'Iraq quan el règim de Khomeini perseguia els seus integrants. L'any 2003, quan va esclatar la segona guerra iraquiana i els angloamericans van llençar bombes i van envair l'Iraq, l'organització va lliurar les armes i va acceptar traslladar-se a Camp Ashraf, una àmplia àrea desèrtica a l'est de Bagdad que limita amb l'Iran. Allí van estar tancats durant un temps. El govern iranià insistia a exterminar-los, però les tropes americanes van envoltar el camp i el van estar protegint fins que, l'any 2009, es van retirar de la zona. Tot i les intenses negociacions internacionals que es van dur a terme, el camp va ser bombardejat en diferents ocasions i molta gent va perdre-hi la vida. Finalment, se'ls va traslladar a Camp Liberty, una petita secció de la base americana prop de Bagdad. Aquest lloc ha estat atacat fins a 26 vegades, i ha causat centenars de morts i milers de ferits. Molts homes i dones van morir, jo en coneixia molts molt bé. Va ser un genocidi i ningú estava interessat en el que estava passant. Ara, a causa de pactes internacionals, molts estan refugiats a Armènia. Però al país continuen amb la lluita política i social. Hi ha molta gent a la presó. La solució és complicada perquè el règim iranià té molt poder a l'àrea, però, d'altra banda, l'organització segueix emparant molts activistes i polítics de la resistència.

Les dones continuen tenint el mateix poder dins l'organització?

Sí, això continua sent així, tot i que la llei no ha canviat. Encara hi ha moltes batalles a lliurar pel que fa a drets fonamentals, socials i laborals. Hi ha moltes dones que estan a la presó, la repressió és màxima però elles continuen. Així que la situació està canviant a poc a poc, per-

“ ”

L'experiència a l'Iran va ser com la universitat de la vida, arribar a conèixer-me a mi mateixa, obrir més la meva ment

Jo mateixa he vist homes que no van poder aguantar ser dirigits per una dona i van decidir sortir del partit

què la població civil està activa i lluita per la seva llibertat, fins i tot arriscant la seva vida. Això és el que caracteritza els mujahidins, la constant repressió a què es veuen sotmesos i la seva constant lluita per lliurar-se'n. Com ja he dit, des del principi van tenir la consigna d'arribar al poder amb les dones i ho estan mantenint.

Durant tot el llibre, parles d'una recerca. Quan decideixes deixar Itàlia i anar-te'n a l'Iraq; quan decideixes, tretze anys després, deixar l'organització i tornar al teu país; quan arrisques la teva vida en accions activistes; quan viatges per conèixer totes aquestes dones lluitadores... la pregunta és evident: Què busques? Ho has trobat?

Crec que la vida és una recerca constant. Quan imagino la meua vida sense aquesta recerca penso: "Oh! Mare meua, que avorrida!" Jo sempre estic buscant, primer, aprendre dels altres i de mi mateixa, però també en termes de comunitat i de drets. Sóc curiosa en un sentit positiu. El meu pare sempre m'ha dit que jo només pararé quan em mori, i quanta raó que té! Tinc 53 anys i sempre ho dic: "La vida està en tu, la major part de la teua vida té a veure amb les eleccions que fas i, en el meu cas, la majoria tenen a veure amb *buscar alguna cosa*".

Dakar, 11 de desembre de 1991, cimera dels països islàmics. Akbar Rafsanjani, president de l'Iran en aquell moment, apareix en públic i li llances un ou com a protesta política. Tu i la teua companya sou empresonades a l'instant, la vostra vida penja d'un fil... i a la teua companya li ve la regla. Descrueu aquest moment d'una manera molt emotiva en el teu llibre. Què volies transmetre?

Vaig pensar molt en aquesta part del llibre quan l'estava escrivint. Vaig creure que era interessant mostrar la realitat tal com és. Estàvem allà esperant saber què passaria amb la nostra vida, i es va produir aquest procés en el seu cos. Per a mi, era important mostrar com, en moments com aquests, el cos d'una dona continua amb els seus processos i ningú no es fixa ni respecta aquests aspectes. Les dones sempre són representades en els vídeos, les pel·lícules o les cançons amb la imatge de superheroïnes, sempre *sexis*, però això no és la realitat.

“ ”

Sempre som representades a les pel·lícules com a superheroïnes, sempre *sexis*, però això no és la realitat

Les dones de Kobane o l'Iran no es van aixecar un dia de sobte i van dir: "Vinga, agafo un kalàixnikov i a lluitar"

En el teu llibre, expliques que vas visitar les dones lluitadores del Kurdistan (Kobane-Rojava) i de l'Afganistan per entrevistar-t'hi. Què buscaves amb aquests contactes?

Quan vaig anar a veure-les per escriure el llibre, vaig intentar mirar els seus països des d'un punt de vista diferent, d'una forma natural. Era important per a mi trobar la similitud de totes aquestes dones, en diferents llocs, lluitant pel mateix. Tot i que, per descomptat, hi ha diferències en relació amb la situació política de les zones i el moviment històric de cada país durant anys. Això cal tenir-ho en compte.

Quines similituds i diferències trobes entre totes aquestes lluitadores?

Les dones kurdes, a Kobane, per exemple, lluiten en contra d'una organització com l'ISIS, que és una força militar i política però no és l'estat, és una força no representativa del govern. Per tant, la situació és diferent de la lluita a l'Iran o l'Afganistan, on és contra el govern. Si tu vols anar-hi i ajudar, has de lluitar contra l'estat. Hi ha diferències polítiques i històriques, però, tot i així, aquestes dones comparteixen un objectiu: la

lluita per la defensa dels seus drets i llibertats. El més important, i sempre ho repeteixo, és que aquestes dones no es van aixecar un dia de sobte i van dir: "Vinga, agafo el kalàixnikov i a lluitar". És un procés. És molt difícil entrar en acció i fins i tot tenir la capacitat d'entendre la importància de la teua activitat. No és quelcom que es faci en un dia. Això mostra com totes aquestes dones tenen una història darrere. Tota la comunitat lluita contra el patriarcat per tenir uns drets, escollir el teu marit, poder anar a la universitat...

La lluita de les dones al Kurdistan és actualment la més mediatitzada. Se'n fa una aproximació real?

Al final de 2014, Kobane, a Rojava, va ocupar les capçaleres de premsa internacionals. La ciutat va ser alliberada un any després i es va convertir en icona de la resistència contra l'obscurantisme. De cop, aquestes dones lluitadores de les YPJ van aparèixer a totes les fotos i se les va convertir en heroïnes boniques i fantàstiques. Eren dones joves, llunyanes, que agafaven el kalàixnikov i lluitaven pels seus drets. Així ens les van presentar els *mass media* i molts polítics, però aquesta no era la realitat. Són dones "normals", exactament com qualsevol

“ ”

A l'Afganistan són les primeres víctimes d'un sistema molt opressor i és per això mateix que són les majors activistes

La resposta de les dones a l'assassinat de Farkhunda Malikzada va passar de manera natural, sense cap organització al darrere

de nosaltres: mares, esposes o filles, amb la diferència que elles entenen què han de fer i quina és la seva lluita. Són dues cares de la mateixa moneda i la moneda es diu patriarcat. Aquí veiem com el patriarcat ven les dones al món. I nosaltres veiem una mena d'Angelina Jolie en aquestes dones. És el que ens han venut, però per descomptat no és la realitat.

Creus que són conscients d'això? És a dir, saben quina és la imatge que ens hem creat d'elles?

Quan vaig estar a Kobane, vaig parlar amb Xezne Nebi, la periodista de Rojava TV que va transmetre la guerra al món. Ella em va dir de manera molt agradable: "Els *mass media* no estan difonent la nostra realitat, la veritat, sinó una que s'inventen de nosaltres? Realment, això ens disgusta, la realitat és molt més complicada". Al principi eren notícia, ara gairebé no en parla ningú, perquè ja no és interessant. Ja ningú va a Kobane i pregunta: "Com us va?". Tot i així, la realitat és que elles han reconstruït la ciutat, han pres el poder i és molt interessant veure-ho.

A l'Afganistan, la situació de les dones és ben diferent?

En aquest país les dones acusen una gran falta de drets en tots els aspectes. Són les primeres víctimes d'un sistema molt opressor i és per això mateix que són les majors activistes. Si observem totes les organitzacions i partits del país, hi ha moltes dones militant. Encara que no facin accions militars directes, sí que fan accions de resistència social, civil i educacional. Aquestes dones, fins i tot quan els talibans tenien el poder, estan al capdavant d'aquestes accions. Elles, que no tenen serveis bàsics, han comprès la importància de ser part activa en la lluita per recuperar els seus drets fonamentals, la seva vida i la seva llibertat.

A què s'enfronten les activistes afganeses?

Hem de saber que moltes han de viure en la clandestinitat i estan amenaçades de mort, però tot i així continuen amb la lluita. En el llibre descriu la meua trobada amb una d'aquestes dones valentes, Selay Ghaffar, activista fundadora del Hawca (Assistència Humanitària a les Dones i Nens de l'Afganistan). Selay em va dir: "Al nostre país estan succeint fets molt greus que l'opinió pública desconeix i que es distorsionen expressament. Qualsevol que doni a conèixer el seu testimoni ens regala alè i temps". Les seves paraules em van recordar per què estava fent el que feia i em van donar força per seguir endavant amb el meu llibre.

En el teu llibre parles també de Farkhunda Malikzada. La seva història és realment impactant. Per què va ser tan important?

Era una estudiant de dret islàmic de 27 anys que va ser brutalment assassinada al centre de Kabul, a pocs metres d'edificis governamentals, el 5 de març de 2015. Va ser linxada per instigació d'un venedor ambulat, seguit pels clergues de mesquites properes, que la va acusar de cremar l'Alcorà. Hi ha diversos vídeos a la xarxa en què es pot veure el brutal assassinat de la noia davant de cent persones, i com ningú va fer res per ajudar-la. Va passar tot d'una manera molt salvatge, va ser horrible. L'assassinat va provocar una forta onada de protestes a tot el país i el seu cos es va convertir en el símbol de les dones afganeses. El que és important és que va passar de manera natural, no hi havia cap organització al darrere. Entre totes les dones van rescatar el cos, la van cuidar i van resar per ella, una cosa revolucionària allà, ja que les dones no poden pronunciar l'Alcorà. Elles ho van fer: tots els grups ètnics units la van perfumar, la van arregar... Es va convertir en un símbol de la brutalitat del sistema patriarcal. El que és important és que no se la recorda com una heroïna sinó com una dona, com tantes altres al planeta, que va donar la seva vida per defensar el fet de ser dona i poder parlar on hi ha una repressió patriarcal tan gran. El llibre està dedicat a totes elles. ●

contrast

És sostenible l'energia fotovoltaica més barata i menys contaminant?

Llum a un horitzó possible

Antonio García-Olivares

Doctor en Ciències Físiques i investigador titular del Consell Superior d'Investigacions Científiques (CSIC)

No fa gaire temps l'energia fotovoltaica utilitzava uns 8,2 grams de plata per metre quadrat de panell, de manera que la producció de pocs terawatts d'energia era suficient per exhaurir les reserves globals de plata. No obstant això, en els últims anys han aparegut al mercat diverses tecnologies que eviten l'ús de plata en els panells, com les que utilitzen metal·litzacions de coure, níquel o d'alumini. Aquestes innovacions, i la ràpida disminució del preu dels panells de silici, obren la porta a una difusió àmplia de l'energia fotovoltaica, ja que el silici és la tecnologia que acapara el 93% del mercat, i aquesta tecnologia ja no necessita metalls escassos.

Ara per ara, el trifluorur de nitrogen (NF_3) és el principal contaminant que utilitza la indústria dels panells solars i tota la microelectrònica. Es fa servir per netejar el silici adherit a les parets, i provoca un efecte hivernacle 16.800 vegades superior al del CO_2 , davant el qual ha aparegut com a alternativa el fluor gasós, que no és un gas hivernacle.

Empreses com Toshiba o LG ja han deixat d'utilitzar NF_3 , que també pot evitar-se amb mesures legislatives, mentre que respecte als panells, només es tracta de tenir voluntat política per promoure el reciclatge industrial. De fet, PV Cycle, una organització sense ànim de lucre que garanteix la recollida dels mòduls i el reciclatge de les seves deixalles, ja recupera el 85% dels materials dels panells, el 72,8% del seu silici, el 95% de certs materials semiconductors i el vidre, així com grans quantitats de metalls ferrosos i no ferrosos.

Pel que fa als panells de cadmi (Cd), de moment representen un 5% del mercat actual. El Cd és tòxic en altes concentracions i el seu reciclatge industrial ha d'estar controlat, ja que conté uns 80 grams d'aquest material per kilowatt nominal. Es creu que, en una transició a un sistema 100% renovable, caldria produir 4 Twa/a d'electricitat mitjançant panells de fotovoltaica (d'un total de 12 Twa/al, fet que permetria sostenir una economia industrial) en un termini de 40 anys. Doncs bé: si calculem que la càrrega mitjana és del 20% per als panells, el consum anual de cadmi durant el període de transició seria de 2.000 t/a, l'equivalent al 8,6% de l'actual producció anual. Per tant, si aquest material és reciclat o gestionat a la indústria sense problemes destacables per a la salut pública, el desplegament massiu de panells es podria anar implementant.

Com a màxim, les principals preocupacions per un desplegament global de panells d'energia fotovoltaica serien dues: la seva baixa taxa de tornada energè-

tica (TRE) i, d'altra banda, que la seva demanda de sòl podria fer-la competir amb l'agricultura.

Hi ha molta literatura sobre la TRE en l'energia fotovoltaica, però si entre els barems de 2,4 a 20, prenem de referència el 8 com a valor mitjà, podem concloure que la TRE de l'economia renovable global seria entorn del 12,3, molt poc per sobre del valor 11, considerat com el llindar en què l'economia industrial comença a contraure's.

En conclusió: mentre la TRE de l'energia fotovoltaica no millori substancialment, és arriscat pensar que a mitjà termini les renovables passin per una aportació massiva amb aquest sistema, atès que difícilment la fotovoltaica pot suportar el nivell d'economia industrial que coneixem avui.

Ara bé, si evitem les solucions únicament estatals i interconnectem les xarxes elèctriques dels diferents països a escala continental, aquest dèficit de sòl es podria solucionar perfectament. Una part important de la producció d'energia fotovoltaica podria venir de països amb deserts assolellats -amb l'ús del 5% de sòl dels deserts es pot produir uns 5 Twa/a- i amb panells que, segons els experts, almenys haurien de cobrir el 12,5% de l'àrea edificada dels municipis. Així sí que l'energia fotovoltaica seria rendible i sostenible. ●

ca o cal optar per altres sistemes ys contaminants?

Una aposta inviable

Pedro Antonio Prieto Pérez

Vicepresident de l'Associació per a l'Estudi dels Recursos Energètics (AEREN)

Moltes persones continuen pensant que les modernes energies renovables ajudaran a resoldre els problemes de l'escalfament global i podran substituir, amb avantatges evidents, els combustibles fòssils i el nuclear.

Primer de tot, cal recordar que, si bé els avanços d'aquests sistemes han sigut enormes, l'energia solar amb prou feines representa avui l'1,34% de l'electricitat mundial i el 0,56% de l'energia primària. Un esforç titànic però insuficient, si tenim en compte que queda esvaït (neutralitzat) en un sol any amb un simple creixement de l'economia mundial del 2%; per sota, doncs, de l'estàndard de creixement necessari "per crear ocupació".

A aquesta consideració, cal afegir-hi després el fet que els països impulsors d'aquest tipus d'energia, com Alemanya, Itàlia, el Regne Unit o l'Estat espanyol -va arribar a ser el segon país del món en potència instal·lada el 2009-, han parat motors i han reduït la inversió en aquestes instal·lacions a xifres que impedeixen assolir els creixements previstos, i encara menys substituir l'electricitat d'origen fòssil o nuclear (no diguem ja l'energia primària).

Tan sols la Xina, que va passar a ser el principal fabricant de mòduls i que acapara el 80% de la producció mundial, ha seguit "digerint" la seva producció amb instal·lacions locals els darrers dos anys, mentre que altres països capdavanters han donat mostres de fatiga. Amb prou feines cobreixen entre el 3 i el 8% de l'energia elèctrica pròpia (no de l'energia primària, que és molt major).

Tot plegat no evita que determinades veus assegurin que l'energia solar fotovoltaica ha aconseguit la paritat de xarxa (terme utilitzat per indicar que cobreix els costos del mercat i fa viable la instal·lació sense les subvencions, ajuts o exempcions impositives que han fet possible el desplegament durant l'última dècada). També aquestes veus indiquen que, gràcies a les subhastes, els sistemes fotovoltaics garanteixen la generació elèctrica de les plantes modernes a preu de mercat i que, d'aquesta manera, permeten recuperar la inversió amb beneficis.

Però alguna cosa falla quan el sistema de subhastes a Espanya no ha superat els 1.200 MW enfront dels prop de 5.000 MW existents en l'actualitat. O que la suposada competitivitat d'aquest model no s'imposa a la resta de productors d'energia elèctrica actual, basats en el carbó, el gas o el fuel-oli o l'urani. Les excuses sobre l'impost al sol no serveixen com a excusa, perquè en països on no existeix aquest impost tampoc no s'ha assolit el des-

plegament fulgurant de les instal·lacions fotovoltaïques.

Les raons per aquest alentiment poden ser moltes. La més important és el seu caràcter intermitent, ja que no ofereix energia a la nit ni en dies ennuvolats, quan la societat demanda el servei sempre que prem l'interruptor. Per tant, si tenim present que és complicat guardar l'electricitat, caldran sistemes d'emmagatzematge molt massius, el cost del qual els defensors de la fotovoltaica ignoren.

El sistema més conegut i menys car d'emmagatzemar energia, amb unes pèrdues properes al 30%, consisteix a bombar aigua d'embassament, i quan no hi ha sol, turbinar aquesta aigua per generar electricitat. Es tracta d'un sistema limitat per l'orografia, d'enorme cost d'implantació i amb problemes ecològics de fer recircular una vegada i una altra l'aigua en un circuit tancat de cabals fluvials. Encara són més cars i inviables els sistemes d'emmagatzematge en bateries, que han de preveure els màxims dies seguits sense llum del sol (a Bèlgica, per exemple, poden estar setmanes sense veure-la).

A més a més, s'hi suma que la taxa de tornada energètica (TRE) -és a dir, el benefici que s'extreu entre el sistema que generarà energia i el cost de fabricar-ho, instal·lar-ho, mantenir-ho i desmantellar-ho- és extremadament baixa i la capacitat de càrrega (el nombre d'hores que funcionen a règim en les 8.760 hores de l'any) també ho és molt.

Tots aquests factors fan bastant improbable que l'energia solar fotovoltaica pugui reemplaçar dins d'un termini raonable -i en la manera escaient- els 14.000 milions de tones de petroli equivalents o els 10.000 en forma de combustibles fòssils que cada any consumim per alimentar la societat mundial. Difícilment, doncs, l'energia solar fotovoltaica pot arribar a reemplaçar aquestes fonts d'energia, i menys utilitzant vectors energètics tan cars com l'hidrogen. ●

pàgina oberta

asCATasunera

La primavera de les llibertats ha arribat a la tardor, però l'experiència del poble català i basc ens ha de servir per veure que les coses impossibles només s'aconsegueixen fent-les

Joxean Agirre

Sociòleg i militant de l'esquerra abertzale

Que ningú es pensi que aquesta sopa de lletres és una presa de pèl. El passat mes de setembre una plataforma popular va donar forma, a diferents ciutats d'Euskal Herria, a una iniciativa solidària amb la primavera de les llibertats que, en plena tardor, sacsejava Catalunya. AsCATasunera (Cap a la Llibertat). Vam cantar i menjar, vam escoltar mítings i tertúlies, vam fugir del foc diabòlic arribat des de Terrassa, vam brindar per la república que pugnavam per néixer, i, sobretot, vam percebre quanta veritat té una vella dita universal, que, traduïda al basc, s'escriu així: Ezina ekinez egina (l'impossible s'aconsegueix fent).

Després del punt i a part, us prometo que aquest bumerang llançat cap a l'est no serà l'enèsim intent d'esbudellar el dia a dia, com un endeví etrusc, per profetitzar el que pot passar al vostre país a la vista de les entranyes exposades pels fets. Tot el que podem veure des d'aquí mai abastarà ni una mil·lèsima part del que esteu conjurats a fer. I en la solidaritat entre pobles en lluita, les paraules mai han de vestir-se de consell, sinó d'ànim i prelude per a l'acció.

El principi de la solidaritat és el respecte, però la seva materialització exigeix actuar i compartir. Cal gent fent coses, perquè l'impossible no s'aconsegueix amb simples dites i declaracions. Aquí ja fa anys que vam entendre que pressionar o violentar l'Estat no serveix de gaire si no condicions la seva posició. I allí esteu persuadits que construir la república és substancial, independentment del dia de la seva proclamació.

Coincideixo que obrir

/ RIBES COOKED

el segon front independentista a Euskal Herria és la millor manera de solidaritzar-nos amb Catalunya, ja que l'Estat espanyol passaria de l'estat de xoc actual a l'enfonsament integral. Però tots dos fronts necessiten instruments complementaris per al salt definitiu: les majories institucionals i l'ocupació de carrers i places són fonamentals, però, sense articular tots els nostres impulsos col·lectius, l'esforç no serà efectiu enfront de la piconadora de l'Estat i la seva pulsio repressiva.

En resum, que l'acció combinada exigeix que els impulsos col·lectius d'Euskal Herria i del conjunt dels Països Catalans es materialitzin en un paradigma renovat de solidaritat internacionalista. Les repúbliques basca i catalana es construiran des de vies i processos completament diferents, però existeixen bases comunes, elements coincidents i reptes compartits que no podem esbiaixar.

El primer, ser nacions empresonades en un mateix estat corrupte, nega-

cionista i violent. En el transcurs dels segles XX i XXI, l'Estat espanyol ha patit un risc real de ruptura i crisi definitiva en comptades ocasions. La revolució de 1934, amb Catalunya i Astúries com a eixos d'explosió social. La situació preinsurreccional basca de 1975-1977. I l'actual revolució democràtica de Catalunya, que fa tremolar l'establishment de manera cada vegada més descontrolada. La sedició basca i catalana no és una qüestió retòrica.

La segona coincidència travessa de manera transversal els processos insurgents de tots dos pobles: en l'àmbit nacional i en el social, en el polític i en l'organitzatiu. La llengua, l'educació, la cultura, les lluites socials, el feminisme, formen part del bagatge i del patrimoni revolucionari de les repúbliques que volem construir. En tots dos països l'esquerra ha sabut posicionar-se en el cor de les seves comunitats.

I, finalment, la construcció de complicitats compta amb un teixit im-

millorable. O, més ben dit, òptim però obert a moltes oportunitats. I vull incidir-hi. Som desenes de milers les persones que transitem entre Catalunya i Euskal Herria al llarg de l'any: per estudis, per oci, per feina, per amistat, per banyar-nos al Mediterrani, per gaudir de les nostres gastronomies... Turisme i coneixement recíproc són dos ancoratges que, ben entesos i compassats, haurien de deixar un terreny fèrtil per a la construcció de noves realitats.

El teixit social, comercial i mediambiental dels nostres pobles, per no parlar de la seva riquíssima experiència en l'àmbit de l'economia social i col·laborativa, no pot quedar a mercè dels trànsits i aparadors del turisme de masses i de la privatització dels espais i vies de coneixement mutu. És el que fan Airbnb i similars en col·laboració amb les companyies de creuers i les grans agències majoristes de turisme del planeta. Sota l'empedrat construït a mida per al consum turístic, existeix un sòl en-

car per conèixer, abonat per milers d'experiències culturals, econòmiques i cooperatives. Totes elles han sorgit en el si de les nostres comunitats, i són el motor en la construcció d'aquesta realitat alternativa que anhelem, per espolsar-nos de sobre el xantatge de totes les empreses que cotitzen a l'Ibex-35 o busquen mercats associats a la subordinació.

Construir república és estendre i compartir coneixement, aixecar projectes, una banca ètica i alternativa, barris populars, reforçar els vincles amb la cultura i la comunitat, concebre i teixir construccions socioeconòmiques alternatives. Afegim-hi estructures institucionals i dotació de mitjans i persones per protegir i fer respectar la voluntat popular, i tindrem una realitat en què els impulsos col·lectius i la raó democràtica seran invencibles.

Aquest viatge cap a la llibertat, asCATasunera, requereix pràctiques d'autoorganització flexibles que ens permetin conèixer altres experiències, no per jutjar-les, sinó per aprendre'n i perquè les nostres comunitats no es tanquin en si mateixes com a fórmula d'èxit emancipador. A més del "brigadisme" habitual i el turisme solidari ocasional, necessitem projectes de col·laboració entre pobles, entre iniciatives socials, en els àmbits de l'economia, de la cultura, de l'esport i de l'oci. Tot això amb la vista posada a deslligar tota l'energia que atresorem i rebre tota l'experiència acumulada en altres processos d'alliberament. Aquest coneixement és part de l'arquitectura essencial per construir les nostres repúbliques. Ens hi anirem? ●

“
Aquest viatge cap a la llibertat requereix pràctiques flexibles que ens permetin conèixer altres experiències, no per jutjar-les, sinó per aprendre'n

Col·lectivitzacions, de la fàbrica a l'escola

Assemblea a l'Acadèmia Aberdeen, empresa col·lectivitzada i transformada en cooperativa / SIRA ESCLASANS

L'herència de les col·lectivitzacions obreres de fàbriques l'any 1936 i durant la Transició arriba al sector dels serveis amb la creació de cooperatives de treball, que recuperen la gestió d'activitats econòmiques que fins al moment requeien en mans d'empreses capitalistes

Vicent Almela | @La_Directa

Laura Villaplana | @VillaplanaLaura

L'any 1977 els propietaris de la fàbrica d'electrodomèstics Numax, ubicada a Barcelona, decidien tancar l'empresa i declarar-la en suspensió de pagaments. Un grup de treballadores va començar un procés de reivindicació laboral, que més tard es convertiria en una lluita per la conquesta de la seua llibertat individual i col·lectiva amb la recuperació de la producció de manera autogestionada, i que duraria dos anys. L'experiència d'aquestes treballadores va ser portada al cinema amb la pel·lícula *Numax presenta...*, de la mà del director Joaquim Jordà, amb les 600.000 pessetes de la caixa de resistència que gestionava l'assemblea de treballadores.

L'exemple de Numax recuperava la tradició de col·lectivitzacions que es va viure durant el període revolucionari a Catalunya l'any 1936, i que s'havia aturat radicalment amb la victòria feixista i durant la dictadura, i va inspirar les lluites d'altres treballadores en processos semblants, com la creació cooperativa

de metal·lúrgia Mol-Matric l'any 1982 després d'un llarg període de lluita. Vuitanta anys després d'aquestes primeres col·lectivitzacions de fàbriques per part de les treballadores, i amb un context social i laboral ben diferent, actualment són diferents serveis els que passen a mans de cooperatives de treball, que recuperen la gestió d'activitats que en la majoria de casos requeien en empreses capitalistes.

Un exemple d'aquest procés és el que van viure les treballadores de l'acadèmia d'anglès Aberdeen -ubicada al centre de Santa Coloma de Gramenet- l'any passat, quan quatre treballadores van decidir prendre el control del centre mitjançant la creació d'una cooperativa de treball. "L'acadèmia pertanyia a un home que tenia diverses empreses, no li interessava gaire aquest negoci i deia que no era rendible", explica Clara Navarra -una de les sòcies-, "quan va deixar caure que volia traspasar l'acadèmia, les treballadores vam decidir fer una primera assemblea, començar a fer números i »

» valorar si seria possible que nosaltres continuàrem amb l'activitat del centre". Per aquest motiu van decidir contactar amb el Col·lectiu Ronda, que les va ajudar a elaborar un pla de viabilitat econòmica. "Teníem la idea d'horitzontalitat en la gestió però no sabíem com donar-li forma", comenta Laia Vidal, una altra de les sòcies, "i vam començar a interessar-nos pel model cooperatiu perquè ens semblava el més coherent amb l'estructura organitzativa que buscàvem".

De les set treballadores que van començar aquest procés, finalment en van quedar quatre, que són les sòcies actuals. "No totes teníem el mateix interès a construir aquest model d'empresa ni la mateixa situació personal, a banda que el procés de negociació amb l'anterior propietari també va alentir el traspàs i va fer que algunes abandonessin", explica Navarra. Amb l'ajuda i l'acompanyament del programa Grameimpuls -impulsat per l'Ajuntament-, finalment es van constituir com a cooperativa el passat mes de juliol, i al setembre ja obrien les portes del centre amb aquest nou model de gestió. Actualment la cooperativa, que ha mantingut les antigues treballadores de l'empresa, dona ocupació a un total de catorze persones -entre professores, personal de neteja i administració-, que es reuneixen un cop a la setmana per prendre les decisions.

"Tota la gestió interna del projecte costa molt i anem aprenent sobre la marxa", ja que tot i que abans de constituir-se com a cooperativa ja s'encarregaven de la gestió educativa, "ara hi ha molt més a fer, i en moltes coses partíem de zero", ens conta Berta Cornellas, que també explica com funciona l'assemblea setmanal de sòcies, on es prenen les decisions col·lectives i intenten que cadascuna s'encarregue més o menys del que més li agrada. "Nosaltres quatre tenim el pes de tota la resta perquè finalment som les que prenem les decisions, i tenim clar que no volem explotar cap treballadora. El fet de reunir-nos amb elles cada setmana ens ajuda a saber com estan i què necessiten", explica Vidal. Les quatre sòcies ja es coneixien abans d'engegar el projecte, un fet que consideren important a l'hora de gestionar les relacions entre elles, tot i que segons Isabel Gras, "ara sabem molt més les unes de les altres i tot el procés ens ha unit molt, ja que ens hem apoderat i ens hem adonat que podem fer coses que abans pensàvem que eren impossibles".

Tota aquesta lluita per aconseguir la dignitat laboral és la que intenten transmetre a les seues alumnes a les classes, que cobreixen totes les edats dels sis anys, mitjançant un aprenentatge crític, vivencial i no jerarquitzat: "Nosaltres creem el nostre propi material de classe, i per tant no seguim el que dicten les editorials, alhora que incentivem el debat

polític i la perspectiva crítica a l'aula", explica Berta. "La nostra funció és acompanyar els processos d'aprenentatge que es donen a l'aula, evitant la jerarquia professora-alumna, i oferir una alternativa a les persones que volen aprendre anglès amb un model de gestió horitzontal i assembleari", conclou.

Dignitat laboral de les monitores de menjador

L'escola Lavínia, situada al barri de les Corts de Barcelona, també va viure un procés semblant quan les monitores que gestionaven l'estona de menjador van decidir organitzar-se per recuperar aquest servei -l'estiu de 2016-, que fins aleshores estava en mans de la macroempresa de lleure Àbac. A les famílies no els agradava gaire com ho gestionava, però com que confiaven molt en l'equip de monitores, "quan es va acabar la concessió ens van preguntar què volíem fer", explica Júlia Valentín -una de les sòcies-, ja que a diferència del model empresarial elles intentaven esforçar-se per plantejar una línia pedagògica diferent i "acompanyar de manera respectuosa els nens i les nenes durant aquesta estona educativa, per tal que se sentissin a gust i gaudissin, es respectessin i rebessin tot el suport que necessitessin". Van crear la cooperativa l'Esguard.

"Tot va ser molt exprés, el mes de juliol ens constituíem com a cooperativa i al setembre passàvem a gestionar el servei amb l'aval de les famílies i l'AMPA", comenta Clara Carbó, que explica

que també van rebre l'ajuda de l'Ateneu Popular de les Corts -on van començar les primeres trobades de treballadores i l'assessorament del sector cooperativista del barri de Sants. "Nosaltres teníem clara la línia pedagògica, però no teníem ni idea de com engegar una cooperativa a nivell legal, i el suport que vam rebre va ser clau per constituir-nos i per fer contactes o intercooperar amb altres entitats", reconeix. Al mateix temps assegura que "en aquest procés estem aprenent altres

coses que no tenen res a veure amb la pedagogia, com són l'administració, la gestió interna, la comunicació o com funcionen les subvencions públiques". Segons Valentín, les grans empreses de lleure que gestionen espais de menjador -com Àbac, Tuti, Pere Tarrés o Fundesplai-, "ofereixen el servei a preus molt baixos a costa de l'explotació de les treballadores, i nosaltres tenim clar que no ens volem convertir en una empresa així, motiu pel qual intentem ficar al centre les cures i les necessitats de totes les persones que treballen dins del projecte".

Actualment l'Esguard dona feina a una quinzena de persones -nou d'elles són sòcies treballadores- i aquest any han començat a gestionar l'estona de menjador d'una altra escola al Vallès, a banda d'oferir activitats extraescolars, casals d'estiu i campaments. "Per nosaltres és molt important fer treball de retorn al barri, per això intentem que les monitores coneguen la realitat de l'escola i a les famílies", comenta Valentín, "i hem

començat a organitzar xerrades i formacions internes sobre feminismes i gestió de conflictes, que tot i ser hores no remunerades econòmicament, les considerem imprescindibles per continuar millorant com a col·lectiu i oferir un servei més humà i diferent del que ofereixen les grans empreses del sector".

Cuidant gent gran en l'entorn rural

L'any 2015, després sis anys de treball assalariat, de l'abandonament del projecte per part de dues empreses i d'una suspensió de pagaments, l'equip de treball del centre de dia Germans Folch i Traver de les Coves de Vinromà (Plana Alta) es va organitzar per tirar endavant un projecte propi d'atenció integral a la gent gran, de forma col·lectiva i independent. Fer el primer pas no va ser del tot fàcil, com explica Katia Araque Gascó, sòcia de treball de la cooperativa Tossalcoop: "Véiem els riscos amb els resultats de les dues empreses anteriors, però també pensàvem que teníem qualitats a aportar i que podíem millorar alguns aspectes per fer el projecte sostenible".

Després de moltes reunions, d'intents de quadrar els números, de compartir il·lusions i també inseguretats, les tretze persones de l'equip, aleshores assalariades, van apostar per unir-se en una cooperativa de treball associat i donar valor als propis coneixements i l'experiència de sis anys ja en el projecte. "No sabíem del tot si funcionaria, però vam decidir que provar-ho era l'única manera d'eixir

Classes d'anglès a l'Acadèmia Aberdeen de Santa Coloma de Gramenet / SIRA ESCLASANS

Amb l'ajuda del programa Grameimpuls, Aberdeen es va constituir com a cooperativa

Les quatre sòcies ja es coneixien abans d'engegar el projecte, un fet que consideren important

L'Esguard dona feina a una quinzena de persones, nou d'elles són sòcies treballadores

Denuncien que les grans empreses de lleure "ofereixen serveis a preus baixos a costa de l'explotació"

Fotograma del documental Númax presenta...

Assemblea de la cooperativa de lleure l'Esguard

de dubtes. Si no ho féiem, el centre tancaria, i si això passava finalment, almenys tindríem la satisfacció d'haver-ho intentat", explica Araque, qui s'ocupa també de la direcció del centre.

L'acompanyament de la Federació Valenciana d'Empreses Cooperatives de Treball Associat (FEVECTA) i el suport municipal tant humà com institucional van ser clau per donar l'empenta a aquesta iniciativa, que des que va néixer ha crescut tant en persones usuàries com en l'ampliació de jornades de treball. "Som un poble xicotet i la capacitat màxima del centre és de quaranta places, en el moment que vam crear la cooperativa hi assistien unes vint persones i ara ja fa temps que estem amb plena ocupació", comenta Araque. I afegeix que això no només s'ha convertit en una ocupació estable per a l'equip de treball, sinó que també compten amb persones assalariades de manera més puntual.

Es tracta d'un servei relativament jove en el seu entorn, de manera que la difusió i la sensibilització eren uns dels camins a recórrer per a la nova cooperativa. "En els pobles com el nostre i els de l'entorn, el boca a orelles és important, però sobretot és clau que tant les persones com les famílies cuidadores estiguen ben ateses". En aquest sentit, un dels canvis que va comportar la nova organització cooperativa del projecte va ser la proximitat amb la gent gran i les famílies, portant al centre el factor humà. Araque explica que, a diferència d'abans, quan la gestió era fonamentalment centralitzada i a distància, ara hi ha un tracte personal i directe per part de qui ha impulsat el projecte, és a dir, el mateix equip de treball.

A Coves de Vinromà s'ha tirat endavant un projecte propi d'atenció integral a la gent gran

La diferència és que abans la gestió era a distància i ara hi ha un tracte "personal i directe"

"La presa de les pròpies decisions fa que l'interés i motivació pel projecte sigui molt més alt", comenta Araque. Tot i això, afegeix que la gestió col·lectiva no està exempta de dificultats i en algun mo-

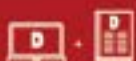

Instal·lacions del centre de dia de la cooperativa Tossalcoop, a Coves de Vinromà

ment també han aparegut divergències entre el grup que s'han pogut resoldre. Aquesta iniciativa cooperativa, sense precedents en l'entorn rural on s'ubica, ha significat també una aposta per un nou model de treball per als propis membres. Així conclou Katia Araque: "No teníem experiència en crear un projecte de treball propi i col·lectiu, però estem aprenent pel camí i això és molt gratificant". ●

Subscriu-te
al periodisme cooperatiu
per la transformació social

Entra i registra't a directa.cat

Anual paper+web 75€

Anual web 40€

Anual solidària 140€

Ja estàs subscripta?
Fes-te sòcia
de la cooperativa

Demana més informació a cooperativa@directa.cat

Directacoop

L'EPICENTRE DEL CONFEDERALISME DEMOCRÀTIC

La regió de Rojava, al nord de Síria i de majoria kurda, aplica -enmig d'un context advers- un sistema de govern inspirat en el llegat polític d'Abdullah Öcalan

Sara Manisera | @SaraManisera
Amuda

És primera hora del matí i la temperatura al punt de control de Faysh Khabur s'enfila ja fins als 40 graus. Situat a la part nord-oest del Kurdistan iraquí -a pocs quilòmetres de la frontera que separa l'Iraq, Síria i Turquia-, aquest *check-point* és parada obligatòria per creuar al Kurdistan sirí. Es necessiten unes tres hores per arribar-hi des d'Erbil en cotxe.

Des de la finestra d'un vell taxi, es poden veure altiplans muntanyosos color ocre, travessats per torres d'electricitat. Més a prop, infinites files de tendes empolsegades, disposades l'una al costat de l'altra, constitueixen noves ciutats habitades per yazidites desplaçades, que van fugir de les muntanyes de Sinjar, conquerides per l'Estat Islàmic l'estiu de 2014.

A l'ombra d'un sostre de xapa, centenars de famílies esperen la validació dels seus documents per poder travessar la frontera. Es triga setmanes a obtenir tots els permisos i durant més d'un any s'ha prohibit el pas a periodistes. Al costat de les banderes kurdes, el retrat de Masoud Barzani, president de la Regió Autònoma del Kurdistan i líder del Partit Demòcrata Kurd (PDK), penja d'un mur esgrogueït. Els controls i les preguntes són estrictes. Sense una bona motivació, no es passa.

Un pont de ferro per a camions i cotxes uneix el Kurdistan iraquí i el sirí, separats pel Tigris. Les persones civils creuen en un petit vaixell el riu sagrat i mil·lenari, font de civilització i disputes geopolítiques. Dues dones grans porten electrodomèstics, bosses amb aliments, maletes i cistelles plenes d'hortalisses. El pas fronterer, obert de manera intermitent, és l'únic punt d'entrada legal per a béns i persones al Kurdistan sirí, rodejat per Turquia i el règim de Bashar al-Assad.

Les penúries fruit de l'aïllament al nord de Síria, conegut com a Rojava, ja es fan paleses amb les primeres paraules que intercanviem amb l'Ossama, guia i conductor de confiança. "La gent pensa constantment com sobreviure, com aconseguir gasolina, pa... És difícil trobar peces de recanvi per als vehicles, per no parlar de medicaments", assegura. "Els contrabandistes s'han multiplicat. Trafiquen amb gasolina, i fins i tot amb ciment i acer".

En la carretera que condueix a Amuda, el paisatge arquitectònic és l'oposat al del Kurdistan iraquí. Cases

de maons baixes, sense revestiment, s'alternen amb petites botigues d'aliments. Animals salvatges campen pels camps al voltant.

També al Kurdistan sirí els controls de l'Asayish -la policia local- són estrictes, però es respira calidesa i hospitalitat envers la gent estrangera. "Benvingudes a Rojava, podeu romandre tant temps com vulgueu", ens saluda l'oficial de premsa. Forma part del Partit de la Unió Democràtica (PYD) i explica que en el passat va ser arrestat diverses vegades pel règim d'Assad per ser partidari de la causa kurda.

Des de 2012, quan el govern sirí va retirar l'exèrcit de les zones majoritàriament kurdes, el Partit de la Unió Democràtica (PYD), juntament amb la seva ala militar -les Unitats de Protecció Popular (YPG)- i el suport del Partit dels Treballadors del Kurdistan (PKK), va prendre el control del Kurdistan sirí occidental. Des de llavors, el PYD controla i gestiona l'àrea habitada per les kurdes, organitzada des de 2013 en l'administració autònoma kurda de Rojava.

Aquí, la majoria de les fotografies de Bashar al-Assad s'han eliminat. Al seu lloc, hi onegen ara les banderes verdes i grogues amb l'estrella vermella de les YPG i les Unitats de Protecció de les Dones (YPJ), les fotografies dels màrtirs caiguts en la batalla i la cara somrient d'Abdullah Öcalan.

El projecte kurd-sirí es presenta com un model alternatiu al del Kurdistan iraquí i al del govern d'Assad. Les persones que han desenvolupat la teoria de l'anomenat *confederalisme democràtic*, inspirat en els escrits d'Öcalan, qui a la vegada va ser influït per l'anarquista Murray Bookchin, tenen com a objectiu trencar les fronteres nacionals a través d'un projecte democràtic de base, fonamentat en estructures horitzontals d'autogovern que impliquin totes les comunitats de la regió. Segons aquests principis, les dones són escollides com a líders de la comunitat, el respecte al medi ambient és tan bàsic que s'inclou en la legislació i la democràcia directa s'aplica als carrers.

En una base militar propera a Amuda, Nori Mahmoud, portaveu de les YPG, explica com s'organitza aquest sistema: "A cada ciutat hi ha un consell civil dividit

Un pont de ferro per a camions i cotxes particulars uneix el Kurdistan iraquí i el sirí, separats pel riu Tigris

El pas fronterer, obert de manera intermitent, és l'únic punt d'entrada legal per a béns i persones al Kurdistan sirí

en comissions que s'ocupen de temes com l'aigua, la seguretat, l'escola, el medi ambient, la paritat de gènere... Però a cada carrer també hi ha un comitè de barri. No som l'autoritat, la població s'autogoverna. En tots els territoris alliberats, intentem crear un model obert i integrador amb les comunitats àrabs, assíries i turcmanes", explica el militar. "Hem triat la tercera via: ni amb el règim ni amb els rebels. Aquí, [al Kurdistan siriana] hem intentat protegir les persones i garantir-los els drets. Voleu saber si volem la independència? No, no la volem. No creiem en les fronteres. Creiem que tothom ha de tenir els seus drets com a éssers humans i això és el que anomenem racisme positiu".

Més enllà de la família clàssica

A pocs quilòmetres d'Amuda, les paraules de Nori Mahmoud prenen forma. Jinwar és un poble ecològic que acollirà dones: vídues, solteres o que rebutgen la idea de la família clàssica. Les 21 cases, fetes de palla i fang, van ser construïdes per altres dones, àrabs i kurdes que fugien d'Estat Islàmic. "Les sortides possibles per a les dones no són només el matrimoni, el dol de per vida o la reclusió a casa", diu Romet Heval, membre de l'Acadèmia Jinealògia. "Hem de derrotar aquesta mentalitat patriarcal i eliminar l'Islam de la vida política per tal que més dones puguin assolir la plena autodeterminació". El projecte preveu un hort i una cuina comunitaris, un espai de trobada per a les assemblees, un edifici per a plantes medicinals, per a activitats de microemprenedoria artesanal i una acadèmia de jinealògia, la ciència de les dones. La jinealògia és una nova ciència (*jine*, en kurd, significa dona), que desmunta el concepte d'*homo oeconomicus* com a actor dominant en les relacions socials i posa al centre la dona i el medi ambient.

"Les dones d'aquesta regió han mostrat gran coratge i força en el camp de batalla, però és important que estiguin al centre de la construcció i organització de la societat. Des d'un punt de vista ètic, les dones són molt més responsables que els homes. Per tant, elles són especialment aptes per analitzar, determinar i decidir els aspectes bons i dolents en l'educació, la importància de la vida i la pau, la maldat i l'horror de la guerra i les mesures d'adequació i justícia. Per això, l'acadèmia

ofereix cursos d'economia, demografia, ètica i estètica, història, ecologia i salut", conclou Romet Heval.

Si bé és cert que el confederalisme democràtic i el model de la Federació de Síria del Nord van néixer aprofitant-se del caos i la guerra, també és cert que la regió autònoma és un dels pocs aspectes positius que han sorgit de la tragèdia de la revolució siriana.

S'han posat en marxa formes d'economia comunal i alternativa basades en les cooperatives, els beneficis de les quals es reparteixen entre els membres. La participació de les dones és un aspecte característic d'aquest sistema comunitari, solidari i ecològic. La introducció del matrimoni civil i l'abolició de la poligàmia són signes de desenvolupament positiu.

Tanmateix, com explica Andrea Glioti, redactor de SyriaUntold, la pervivència de Rojava a llarg termini haurà de fer front a importants desafiaments vinculats a la victòria d'Assad i a l'autonomia que es concedirà a Rojava. "Per ara, no és realista pensar que el règim pugui recuperar aquesta regió fora del seu control. Per tant, caldrà trobar un compromís, donada la presència de russos a Afrin i de bases militars estatunidenques que tenen l'objectiu de quedar-se. Però quina part es pot mantenir d'aquesta dimensió llibertària de Rojava, i quina desapareixerà per culpa dels compromisos amb el règim i amb els EUA?", es pregunta l'expert.

Una altra qüestió sobre la qual cal reflexionar és la inclusió de la població i la rebuda d'aquest experiment en contextos més tribals. Des de 2015, les YPG han format part de les Forces Democràtiques de Síria (FDS), una plataforma militar composta per milícies kurdes, àrabs, siriaques-assíries i turcmanes, recolzades pels EUA per lluitar contra l'Estat Islàmic i que ha conquerit moltes àrees de majoria àrab, històricament gestionades per clans i tribus.

"Un dels majors desafiaments serà el grau de democràcia i inclusió d'aquest experiment davant els canvis demogràfics instaurats a Síria, ja que, per ara, conviu dos nivells de pràctica política: un més idealista i un altre pragmàtic però menys inclusiu", conclou Glioti.

Als afores d'Al-Raqqa, l'Eufrates i els seus rierols converteixen el paisatge àrid i sec en fèrtil i exuberant. Hi ha criatures ennegrides que pasturen els seus ramats,

S'han creat formes
d'economia
comunal basades
en les cooperatives,
els beneficis de les
quals es reparteixen

El matrimoni
civil i l'abolició
de la poligàmia
són signes de
desenvolupament
positiu a la regió

tendes de campanya de diverses tribus beduïnes, mercats de segona mà i motos zigzaguejant per carreteres danyades pel pas de vehicles pesats militars i bombardejos de coalició. Les dones es corben sobre els camps de búrgul, mentre els homes trafiquen amb *mazout* (un tipus de gasoil), el nou negoci de la guerra. Vehicles carbonitzats, edificis ensorrats, cases i ponts bombardejats.

Saleh Mohammad, un jove àrab que ha lluitat en l'ofensiva d'Al-Raqqa al costat de soldats kurdes dins les FDS ho té clar: "Per a mi no hi ha diferència entre kurds i els àrabs. Som fills d'aquesta societat. El principal objectiu és lluitar contra la injustícia. El futur ja es veurà". ●

REVOLTA DEL PA AL SUDAN

La inflació galopant provocada per les polítiques d'austeritat i la retallada en els subsidis d'aliments bàsics fa esclatar la indignació arreu del país

Marc Almodóvar | @egiptebarricada

Diu que, en plena Revolució Francesa, quan el proletariat indignat per la falta de pa es va plantar a Versalles denunciant les seves misèries, Maria Antonieta va respondre: “Doncs que mengin pastissos”. Aquests dies, és la broma a les xarxes socials del Sudan. Que mengin pastissos. La Maria Antonieta de París és Omar al-Bashir a Khartoum, president del Sudan des de fa 29 anys, quan va depositar militarment Sadiq al-Mahdi, escollit a les urnes.

Al-Bashir és a l'epicentre de les protestes que, des de principis d'any, recorren el país en contra de l'augment de preus. En els darrers dies s'han produït més d'un centenar de detencions d'activistes en relació amb aquestes mobilitzacions i almenys tres manifestants han mort a conseqüència de l'actuació policial. Al-Zubair Ibrahim, un estudiant de secundària, va ser la primera víctima mortal a la població de Geneina, al Darfur. El noi va resultar mort quan les forces policials van disparar contra una massa que havia pres en flames la seu governamental del Partit Nacional del Congrés, d'Omar al-Bashir.

“Suprimirem qualsevol intent de sabotatge, no vacil·larem a reprimir-ho”, afirmava taxatiu Babkir Digna, responsable del Ministeri de l'Interior: “Rebran la força com a resposta”. El règim ha decidit intensificar el control

dels mitjans per mirar d'aturar les protestes. Després del segrest de les edicions impreses d'*el-Jareeda* i *el-Bath* ja són vuit els diaris intervinguts per les autoritats. No hi ha diaris locals que cobreixin les protestes, que ja fa diverses setmanes que duren. Periodistes com el representant de Reuters, Khalid Abdelaziz, o el d'AFP, Abdel Meneim Abu Idriss, han estat detinguts mentre cobrien les manifestacions. Entre el centenar de detencions es troben quatre filles de l'històric president del partit de la Umma, Sadiq al-Mahdi, a qui al-Bashir va depositar el 1989 amb un cop d'estat.

Retallades en el subsidi

Darrere les protestes, hi ha l'augment de preus provocat per les recents mesures governamentals. El 31 de desembre el règim va aprovar el pressupost per a 2018. Uns comptes que preveïen la fluctuació de la moneda local i la fi de subsidis energètics i alimentaris com a part d'un paquet de mesures d'austeritat recomanat pel Fons Monetari Internacional.

A instàncies d'aquest organisme financer planetari, que a primers de desembre va fer arribar la recomanació al govern sudanès, Khartoum decidia aturar la importació subvencionada de blat, deixant-la en mans del sector privat i afectant directament el preu del pa, base alimentària de centenars de milers de famílies del país. El govern va decidir, també, deixar de mantenir el valor de la moneda local. D'aquesta manera, la lliura sudanesa es va devaluar a menys de la meitat, passant de 5,5 per euro a pràcticament 15. Aquestes mesures van provocar una inflació immediata en productes bàsics. Un quart de quilo de llenties passava de 4 a 9 lliures, els ous doblaven el seu preu mentre un quilo de pollastre passava de les 33 a les 45 lliures. Però, sens dubte, el producte que es veia més afectat era la farina. Un sac passava de 167 a 450 lliures, o el que és el mateix: de 19 a 63 euros. Una inflació del 233% que afectava molt directament el 46,5% dels 41 milions de persones del Sudan que, segons el Banc Mundial i The World Factbook –publicació editada per la CIA, referència obligada pel funcionariat dels Estats Units–, viuen sota el llindar de la pobresa.

A la pràctica, el pressupost de 2018 suposa l'enèsima liberalització de serveis al país, una tendència constant en la darrera dècada. Però, mentre es retallaven els subsidis, es mantenia inalterable el pressupost securitari, que suma 16.300 milions d'euros davant dels 6.500 milions que representen les partides d'educació.

El 2011, la independència del Sudan del Sud, ric en petroli, va afectar els ingressos del fins llavors país més gran de l'Àfrica. Khartoum va perdre el 75% dels seus ingressos energètics. Les recomanacions de l'FMI

per superar la manca d'ingressos han passat per l'austeritat pressupostària. Malgrat que el passat octubre els Estats Units anunciessin l'aixecament -llargament anhelat- de l'embargament econòmic contra el país, el ministre de finances sudanès assegura que Khartoum amb prou feines n'ha notat els beneficis i ha defensat la necessitat de les mesures adoptades.

El 1997, Washington va iniciar una campanya de boicot i embargament a Khartoum pel seu pretès paper com a refugi de grups, que, com Al-Qaeda, eren considerats terroristes pels EUA. Després de vint anys d'un embargament que ha dificultat el desenvolupament econòmic del país, la Casa Blanca segueix mantenint el país en la llista de països que donen suport al terrorisme, però ha alleugerit les restriccions, especialment comercials, i ha anunciat la intenció d'intensificar relacions properament.

Crítica al règim

Les manifestacions -conegudes com les protestes del pa- s'han convertit en una crítica frontal al règim del president al-Bashir, reclamat per la justícia internacional per crims de lesa humanitat a la regió del Darfur. Fins a quinze forces polítiques s'han unit sota una coalició que exigeix la marxa immediata del mandatari perquè “ha matat milers de la nostra gent, ha dividit el país i ens ha fet perdre la dignitat, fracassant en l'objectiu de proporcionar una vida digna a la ciutadania del nostre país, promocionant la corrupció i els corruptes”, afirma un manifest dels grups opositors. Associacions civils de tot tipus, incloent-hi els moviments feministes i de lluita contra la violència de gènere, també s'han sumat a les protestes. Afirment que no defalliran fins a la dimissió del president. Algunes forces revolucionàries han demanat la mediació d'Alemanya, a qui insten a forçar el règim a negociar amb l'oposició.

A la retina de molta gent es troben les recents protestes de 2013, provocades llavors per la retallada del subsidi energètic, també sota recomanació de l'FMI. Les protestes van aconseguir posar contra les cordes el règim, que no va dubtar a utilitzar tota la força per reprimir les manifestacions, donant ordres explícites de disparar a matar si era necessari. La repressió policial va provocar unes 200 morts. L'escassa o nul·la repercussió internacional de l'ús excessiu de la força d'aleshores fa tèmer a les manifestants d'avui que el règim acabi optant per la mateixa tàctica violenta i en surti, com llavors, del tot impune.

Tensions regionals

I és que aquests dies les protestes del pa no centren l'interès de la comunitat internacional, més preocupa-

El preu d'un sac de farina ha passat de 167 a 450 lliures –de 19 a 63 euros–, una inflació del 233%

El pressupost de 2018 és l'enèsima liberalització de serveis, una tendència constant en la darrera dècada

Omar al-Bashir,
president del
Sudan des de
fa 29 anys

da en l'escalada de la tensió a la zona. Als problemes provocats per la tumultuosa independència del Sudan del Sud, pel procés de desarmament de les milícies del Darfur o per les negociacions de pau amb el SPLM-N de Kordofan del Sud, ara s'hi afegeix una important escalada de les hostilitats amb el veí Egipte. Khartoum i el Caire es disputen la propietat del triangle marítim de Halaib i, sobretot, el cabal del riu Nil. El projecte etiòp de la presa del Renaixement, un megalític projecte al riu més llarg del planeta encara en fase de construcció, és percebut com una amenaça pels interessos aquífers d'Egipte, garantits exclusivament pel llegat d'acords colonials de l'imperi Britànic. Per contra, Sudan ho veu com una oportunitat. Una oportunitat, entre d'altres, per collar el seu veí del nord, Egipte.

Egipte i el Sudan s'han trobat als costats oposats de gairebé tots els conflictes regionals del darrer lustre, especialment en el cas de Líbia. A més, Khartoum, que acusa el Caire d'ajudar els rebels del Darfur, ha comprovat en els darrers temps els beneficis de no alinear-se en el conflicte del Golf que enfronta Qatar amb la resta de monarquies àrabs. Contràriament al que ha fet Egipte, que s'ha alineat contra Doha, a qui acusa de finançar i donar suport als opositors Germans Musulmans.

El no-alineament del règim d'al-Bashir li ha permès fer una aproximació a Doha i Turquia, que s'ha traduït en uns acords diplomàtics, comercials i militars que han posat nerviosos els règims àrabs contraris a Qatar. De fet, aquest desembre al-Bashir va acabar de fer enfadar Egipte en cedir Suakin, un petit enclavament marítim al mar Roig, a Turquia durant la recent visita d'Erdogan al país. Aquesta va ser la gota que va fer vessar el got i que ha provocat el desplegament de tropes egípcies al voltant de Halaib i a la frontera d'Eritrea amb

L'increment del
cost de la farina
ha disparat el
preu del pa que
es ven al Sudan

Sudan. Allà és on se centra ara la tensió. A principis de gener, Sudan decidia tancar aquesta frontera i hi desplegava forces militars davant l'amenaça de la presència de l'exèrcit egipci a l'altre costat de la frontera. Egipte i el Sudan es troben ara al cim de la seva tensió, al límit d'un conflicte armat per l'aigua de conseqüències encara imprevisibles.

Tot mentre el poble sudanès -com ho va fer l'egipci el 2011-, aliè a aquesta alta política, segueix reclamant pa, llibertat i justícia social. ●

ZIMBÀBUE, LA TRANSICIÓ IMPROBABLE

La forçada marxa de Robert Mugabe no respon a un canvi democràtic sinó a un autocop d'estat d'un règim que cerca sobreviure

L'anàlisi de Fernando Díaz Alpuente | @elsituacionista

Ningú no ho esperava. Si a començament de l'any 2017 ens haguessin assegurat que aquest seria l'últim any de Robert Mugabe com a president de Zimbàbue, ningú hauria apostat res a aquest escenari. Tant era que Mugabe tingués 93 anys i en portés 37 com a líder del país. L'única raó que teníem per veure un Zimbàbue sense Mugabe, pensàvem, passava per la seva mort.

Però no. El novembre passat, sense que gairebé cap analista ho preveïés, l'exèrcit del país es va girar contra el seu líder i en va forçar la dimissió. El que semblava un cop d'estat va resultar ser un simple canvi de lideratge, un gir del sistema polític i econòmic zimbabuès per mantenir l'estructura de poder que ha controlat l'Estat des de 1980. La víctima, però, no ha estat Robert Mugabe, sinó la seva dona Grace, qui liderava una nova elit amb pretensions d'heretar el govern un cop Mugabe hagués guanyat les presidencials previstes per al mes d'abril.

Un 'cocodril' donant esperances?

El relleu en la presidència ha estat Emmerson Mnangagwa, vicepresident, responsable de la maquinària repressiva, líder de la violència postelectoral de 2008 i excombatent de la guerra per la independència, en la qual es va guanyar el sobrenom de *cocodril* pels seus mètodes violents.

Amb aquest currículum, no semblaria gaire realista esperar-ne una transició a la democràcia efectiva. Però la gent de Zimbàbue fa anys que es troba al límit, desitjant i promovent un canvi polític al país. Tants, que els primers moviments de Mnangagwa com a president han fet revifar les esperances. Dictant lleis en format

El relleu ha estat Emmerson Mnangagwa, responsable de la maquinària repressiva

de decrets, Mnangagwa, entre altres coses, ha renunciat a determinades prebendes com la limusina oficial, ha retocat la polèmica reforma agrària i ha declarat el país obert als negocis internacionals. De fet, aquest mes visitarà el Fòrum de Davos per buscar la reactivació dels donants internacionals que tant necessita l'economia zimbabuès. La política del nou president estarà condicionada per aquests quatre eixos: les demandes d'una població desesperada, les exigències que li puguin fer des de l'àmbit internacional, les expectatives de supervivència de l'elit del país que l'ha ajudat a substituir Mugabe i els seus interessos personals. I tot amb unes eleccions presidencials que encara no és segur que siguin convocades.

Un partit polític va capturar un Estat

Amb tot, el major impediment per al canvi polític a Zimbàbue no serà només la voluntat de Mnangagwa. La transició democràtica haurà de vèncer, primer de tot, una cultura política instaurada sobre la base de més de 30 anys de govern autoritari, executat per un partit polític acostumat a aixafar l'oposició, el ZANU-PF, i amb una elit politicoeconòmica composta principalment per excombatents de la

guerra d'alliberació. Tots dos, el partit i l'elit, van capturar l'Estat al final de la guerra, i han construït unes institucions neopatrimonials que funcionen perfectament a l'hora de repartir els beneficis de l'Estat, però que només produeixen pobresa i violència cap a la societat.

Cada cop resulta més clar que, en els últims anys, Robert Mugabe ha estat un ostatge dins la gàbia d'or que l'exèrcit li va fabricar el 2008 i, l'aleshores vicepresident, Munangagwa. La violència postelectoral que es va dirigir contra una oposició, clara guanyadora dels comicis, va fer reavaluar l'aliança entre excombatents i polítics del ZANU-PF. El pacte entre militars i l'elit política, forjat el 1978 durant la guerra d'independència, el 2008 va donar pas a un relleu del vell líder, però mantenint-lo en primera línia política. Era un pacte nou que ha allargat la vida del règim nou anys més. Però, en el moment en què la balança del poder va començar a inclinar-se cap a una nova elit, liderada per Grace Mugabe, el règim no ha tingut dubtes a executar un autocop d'estat i substituir el president.

Amb aquests antecedents, amb el fil de violència que lliga els dos únics moments en què el ZANU-PF va estar a punt de perdre el poder, les probabilitats que Zimbàbue camini cap a un canvi polític democràtic són poques. No hi ha ni unes institucions, ni unes estructures, ni una elit que estigui acostumada o vulgui establir un sistema polític obert a la competència democràtica, i no hi ha un contrapoder social o polític que sigui capaç de provocar la catarsi que tot règim autoritari necessita per desfer-se. El problema de Zimbàbue no era el vell líder, ni ho serà el *cocodril*, sinó el mateix Estat que els protegeix. ●

In hoc mem vinces

La nova dreta populista radical ha fixat la seva atenció en un nou grup objectiu: la subcultura dels fòrums digitals i els videojocs. Es tracta d'un món força desconegut i amb un potencial polític considerable, com ha demostrat la victòria de Donald Trump

Àngel Ferrero | @angelferrero

El 20 de gener de 2017 Donald Trump es convertia, gairebé contra tot pronòstic, en el quaranta-cinquè president dels Estats Units d'Amèrica (EUA). Aquest mes se celebra el primer any de polèmica gestió de Trump i veurem novament articles que intenten explicar-nos com va ser possible aquella victòria electoral -molts d'ells, irònicament, escrits per les mateixes analistes que la van qualificar d'impossible. A la possibilitat d'obrir les portes del Despatx Oval al candidat del Partit Republicà també hi va jugar un paper important la cultura, o més ben dit, una subcultura.

Del Gamergate a Trump

Bona part de l'anàlisi postelectoral nord-americana s'ha centrat en el paper determinant de l'antiga classe obrera industrial, la seva sensació d'haver estat abandonada i el seu ressentiment cap a les elits polítiques, econòmiques i acadèmiques, però no s'ha posat tant el focus en un segment de votants joves agrupades al voltant de les comunitats virtuals d'adolescents i postadolescents suburbanes. A *Devil's Bargain* (Penguin, 2017), dedicat a l'ideòleg del primer *trumpisme*, Steve Bannon, el periodista Joshua Green explica com el també director executiu de *Breitbart* va saber atraure aquest grup de votants, el potencial del qual coneixia des de feia més d'una dècada.

El 2005, molt abans d'entrar en el sector de l'audiovisual, Bannon va treballar per a Internet Gaming Entertainment (IGE), una empresa de Hong Kong que buscava monetitzar les compres virtuals de *World of Warcraft*. Aquesta empresa feia servir personal xinès que jugaven per torns a aquest popular videojoc en línia i aconseguien ítems especials que després la companyia venia a occidentals -una disciplinada plantilla oriental estalviava hores, dies o setmanes davant les pantalles a l'afició occidental-, transformant l'adquisició en diners reals i obtenint-ne un benefici. El pla d'IGE fracassà perquè ràpidament va ser rebutjat pel seu públic, que des de fòrums virtuals el denunciaren fins a aconseguir expulsar la companyia del mercat. Malgrat tot, aquella experiència va permetre a Bannon descobrir "un submón que no sabia que existia, habitat per milions d'homes joves (la majoria de *gamers* són homes) [...] encara que no fossin aptes socialment, eren intel·ligents, centrats, relativament benestants i molt motivats en aquelles qüestions que els interessaven", escriu Green. Bannon "va començar a preguntar-se si aquestes forces podien ser embridades i, en aquest cas, com explotar-les". "La realitat és que l'audiència de Fox News era geriàtrica i ningú estava connectant amb aquest grup de gent jove", declararia més tard Bannon. Per connectar-hi, *Breitbart* va fixar el polèmic bloguer Milo Yiannopoulos -homosexual, llengut, que es defineix com "un marieta perillós" - per portar la seva secció de tecnologia. "Em vaig adonar que Milo podia atraure aquests xavals immediata- »

» ment”, assegura Bannon a *Devil's Bargain*. Yiannopoulos era la clau que obria la porta a aquest submón i el Gamergate, el moment adient.

El 2012 la crítica cultural feminista i youtuber Anita Sarkeesian engegà una campanya de micromecenatge per finançar una sèrie de clips amb els quals denunciava com “molts videojocs tendeixen a reforçar i amplificar idees sexistes i directament masculistes sobre les dones”. La campanya de Sarkeesian -que esperava recollir 6.000 dòlars i en va obtenir 158.922- coincidir amb l'exposició d'Electronic Entertainment de Los Angeles, que va servir per donar ressò a la denúncia. Una legió de trols i identitats anònimes, unides per allò que consideraven una defensa del videojoc i el seu aspecte lúdic de la suposada introducció de teories acadèmiques alienes a ell, va assetjar a les xarxes socials a Sarkeesian, altres feministes i els crítics que coincidien amb elles sobre el masculisme al món del videojoc. Més tard, Zoë Quinn, una desenvolupadora de videojocs, va patir el mateix tracte després de ser acusada d'anar-se'n al llit amb un crític per obtenir crítiques positives. L'assetjament, però, no s'esdevenia únicament al món virtual: des de fòrums digitals s'organitzaren campanyes per pressionar els mitjans de comunicació perquè retiresin els articles que simpatitzaven amb Sarkeesian o Quinn, i molts van ser víctimes de *doxing* (fer pública informació privada per perjudicar personalment i professional) o *swatting* (trucar a la policia fent-se passar per la víctima i simulant una situació de risc perquè les forces especials irrompin a casa seva).

El cas es va conèixer com a Gamergate, però es considera com un fenomen marginal, relacionat amb l'anonimat a les xarxes. Una de les persones que no ho va fer va ser Bannon, coneixedor de la psicologia grupal. “Venen pel Gamergate o el que sigui i després passen a la política i a Trump”, sentencià.

Welcome to Kekistan

El missatge de l'*alt-right* s'amplifica i es difon per canals molt semblants al del Gamergate, com les xarxes socials o els fòrums digitals com reddit o 4Chan -en particular el tauló dedicat a política, /pol/-, que reforcen el sentiment de comunitat i missió, que desenvolupen fins i tot un vocabulari propi: *cuckservative* -mescla de *cuckold* (pràctica sexual en la qual l'home gaudeix contemplant la seva parella mantenint sexe amb un altre) i *conservative* (utilitzat per estigmatitzar el conservadorisme tradicional)-, *SJW* (Social Justice Warrior), *snowflake* (floc de neu, per assenyalar els perfils més sensibles), etcètera. El missatge es condensa en mems, una imatge -de la persona atacada o d'uns personatges recurrents, a vegades animada i freqüentment acompanyada d'un text sarcàstic- que s'ha convertit, per la seva simplicitat i capacitat de reproducció, en un potent mitjà de comunicació en un ecosistema mediàtic dominat per la immediatesa i les noves tecnologies de la informació. Irònicament, va ser l'esquerra de la postautonomia la que primer va celebrar i cultivar aquests nous mitjans, tècniques i formes d'organització “rizomàtiques” que avui explota la nova dreta populista radical als EUA i Europa.

Dins d'aquesta subcultura, el símbol que més popularitat ha assolit és la granota Pepe (*Pepe the Frog*), que fins i tot Donald Trump arribà a difondre des del seu compte de Twitter com a candidat republicà. Creada per Matt Furie per al seu còmic *Boy's Club*, aquesta granota antropomòrfica començà a ser popular el 2008 a MySpace o 4Chan, però vuit anys després va ser apropiada per l'*alt-right*. La Lliga Antidifamació (ADL) la considera un símbol d'odi. El seu creador,

Va ser l'esquerra de la postautonomia la que primer va cultivar aquestes tècniques “rizomàtiques” que avui explota la nova dreta populista radical

Pepe the Frog frivoltant la política migratòria de Donald Trump

A l'Estat espanyol, fòrums digitals com Forocoches -inicialment destinat a l'automoció- i Foro Paralelo juguen un paper semblant al de l'anglosaxó 4Chan

que rebutja aquest ús, intentà rescatar el personatge, però finalment va decidir "matar-lo" a un còmic el maig de 2017.

La granota Pepe, però, ha mantingut una vida pròpia i l'alt-right ha desenvolupat una mitologia al seu voltant que ha acabat creant una nació fictícia, anomenada Kekistan. El nom deriva del mot *kek*, que la comunitat de 4Chan feia servir com una variació del popular *lol* (*laugh out loud*), i que també és el de la deïtat de l'antic Egipte que representava el concepte de foscor i apareixia sovint als gravats dibuixada amb un cap de granota, una coincidència que no va passar inadvertida a la nova dreta radical. Kekistan té el seu propi "exèrcit" virtual per a "guerres memètiques" i compta fins i tot amb bandera pròpia -una creu negra sobre fons verd, el logotip de 4Chan i les lletres KEK al centre- que lluny de ser inofensiva és una barreja de diverses banderes d'extrema dreta: l'enseny de guerra del III Reich (*Reichskriegsflagge*), la bandera dels Creuats Globals del Ku Klux Klan -una escissió del KKK- i l'anomenada bandera Vinnland, creada pel grup de metal gòtic nord-americà Type O Negative i apropiada pels skinheads supremacistes dels EUA. La bandera es va poder veure a la manifestació Unite the Right a Charlottesville l'11 i 12 d'agost, en la qual un simpatitzant dretà va assassinar una persona i en va ferir dinous més atropellant-les amb el seu automòbil. La granota Pepe també és el logotip de Gab, una xarxa social creada per gent vinculada a l'alt-right per escapar de les normes de publicació de Twitter.

Forocoches i Memes Nasiunalistas

A l'Estat espanyol aquest fenomen no és del tot desconegut. Fòrums digitals com Forocoches -inicialment destinat a l'automoció- i Foro Paralelo juguen un paper semblant a 4Chan, tot i que la seva militància no sembla comparable a la de l'alt-right i tampoc cap moviment ultradretà ha estat capaç d'instrumentalitzar fins ara aquesta base. La notícia més recent ha estat la denúncia que va fer des de les xarxes socials la regidora de la CUP de Vilafranca del Penedès, Laia Santís, d'un fil dedicat a les dones d'aquesta formació. Però Forocoches també té el seu propi *swatting* i, per exemple, ha recaptat diners per enviar un grup de mariachis al Parlament de Catalunya i una corona de flors amb el lema: "Democràcia, Forocoches no te olvida". També des de Forocoches s'organitzà una altra campanya per enviar pizzes als efectius de la Policia Nacional espanyol desplegats a Catalunya amb motiu de l'1-O. Com 4Chan, Forocoches ha desenvolupat un imaginari -la "mascota" Roto2-, vocabulari i mems propis: *shurs* (per als perfils afins), "valla no me lo experaba", *pole* (pres del món esportiu), *melafo* ("me la follaria") i *oslafo* ("¿os la follariais?") en els *posts* específicament masculistes. En aquest últim cas no hi ha distincions polítiques: tant Inés Arrimadas (C's) com Andrea Levy (PP) han estat objectes d'aquesta mena de comentaris. En el segon cas s'afegeix també una pàtina d'antisemitisme.

Fins i tot a Catalunya hi ha qui ha intentat replicar aquesta subcultura. A Facebook trobem, per exemple, una pàgina anomenada Memes Nasiunalistas, que utilitza la granota Pepe amb les quatre barres, la ideologia de la qual sembla beure de les restes d'Unitat Nacional Catalana (UNC), una formació independentista d'extrema dreta. De fet, la pàgina està enllaçada a Memes Faixistas Universitaris, que no només té un clar contingut reaccionari i identitari, amb missatges contra la població àrab ("remove kebab"), la CUP o Arran: la seva mascota és una granota Pepe amb l'uniforme feixista de Benito Mussolini. De cap de les dues pàgines, amb poc seguiment, es pot parlar d'un èxit comparable al dels Estats Units. ●

Un mem de Forocoches on apareix Roto2

malalletra

REGIONS

Ara és l'hora i l'hora és ara. HAGAKURE

El relat de Joan Josep Camacho Grau

REGIÓ_TEMPORAL

Quan l'indicador de la set assenyalava la zona vermella del perill -o sigui, les barres masticatòries estrenyent-se fins al punt que els ulls veuen llumetes fluorescents al·lucinant-, cal que tot el cos canviï de postura: l'esquena es posa dreta, les mans es relaxen, la respiració es fa fonda i la ment es buida. Però què cal fer de la gota de suor freda que cau arrossegant-se per la templa amb les mandíbules somrients mentre l'esfínter pren consciència tocant l'escalfor del terra? (La benzina que alimenta ha de tenir la graduació adienta.)

REGIÓ_ESTEL·LAR

No hi ha distàncies tan amargantes com l'endemà d'una discussió casolana, la separació dels amants quan treu el cap l'alba, les busques d'un rellotge espatllat i la llum de les estrelles mortes que sempre arriba tard.

REGIÓ_TRILLADA

Avui tots els camins se'm bifurquen: hi ha l'asfalt que em porta al bar més proper i el sender que m'arriba al cor del bosc. Ben mirat, la solitud els és comuna perquè ja no hi ha ningú, tot i que les meves petges encara hi respiren.

REGIÓ_LUMBAR

M'he fet fort en un castell construït al cim del meu cap. Hi faig d'arquer sense punteria; hi faig de princesa calba. "Això és un merder que no té escapatòria", diu el psicòleg psicotrònic mentre dibuixa diagrames a la pissarreta de la consulta privada. (El que no sap -entre altres coses- és que faig d'escrivè possèit a la part baixa de la meva esquena: ergàstul o estuari, hi sóc jo en secret amb la intenció de destruir-me la torre més alta.)

/ ROSA CODINA

REGIÓ_DE_LES_REGIONS

Marcaré en un mapa tots els països que no he visitat i m'ompliré la boca amb els indrets on he viscut. Faré veure que res d'això importa perquè el viatge és cap endins. Llavors em quedaré quiet al meu lloc: aquest estiu.

REGIÓ_BUCAL

Em fan mal totes les dents del pensament. Deu ser cosa de malparlar de la gent o de callar davant teu?

REGIÓ_NATURAL

Faci fred, faci calor; sigui sec, sigui moll; surti el sol, surti la lluna; caigui pedra, caigui llamp... Res no em podrà treure mai de davant el piano, encara que no el sàpiga tocar, tu!

REGIÓ_PROVINCIANA

Et canvio la Zona de Confort per la Interzona. Va bé o no?

REGIÓ_DEL_CREIXEMENT_PERSONAL_ AMB_PLACES_LIMITADES

Deia que fumava cent cigarretes al dia i es va convertir en el guru de les manies. Ara és un cadàver exemplar que fa de pols intoxicant al cendrer municipal.

Salt, 13-VI-17. ●

FES-NOS CRÉIXER

SUBSCRIPCIÓ CONJUNTA

LA REPARTIDORA + CALIU

LLIBRERIA ASSOCIATIVA ESPAI EDITORIAL

larpartidora.org facebook.com/larpartidora.ralocsis
facebook.com/Calio-Espai-Editorial calioeditorsalib.org.wordpress.com/

PER NOMÉS 69€ AL CURS

SAMARRETES

Cotó ecològic de comerç just

Pots aconseguir-les a la nostra redacció
C. Riego 37 bx. esq. Barcelona,
o a la botiga en línia de La Ciutat Invisible
www.invisible.coop

Directacoop Il·lustració de Clara Iris Ramos
En col·laboració amb La Ciutat Invisible

ressenyes

Al cinema de terror, el desig mata

Ignasi Franch | @ignasifranch

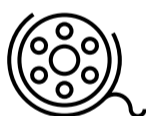
El cinema de terror global ofereix tota mena de propostes, però s'hi pot detectar una certa tendència al càstig del desig. És quelcom que sorprèn en un context d'anhel de productes consumibles, i que suggereix la perdurabilitat de lògiques profundes de classisme i moralisme. La recent *Siete deseos*, amb una jove *loser* escarmentada per perseguir un ascens social, exemplificaria el primer cas. I el pànic al sexe prematrimonial ha generat correctes extrems al cinema *slasher*, on sovint el jove més lúbric era assassinat per guardians homicides de la moral, o per *nerds* ressentits, com Michael Myers (*Halloween*), Jason Voorhes (*Viernes 13*, 2ª parte) i un llarg etcètera.

Amb *Wishmaster*, una producció de 1997, tenim una altra materialització d'aquest esquema. La seva protagonista, Alexandra, no vol res: és una jove activa, professionalment competent i emocionalment bloquejada per un trauma. L'antagonista és un geni malèvol, inspirat en el vessant més pervers dels *djinn* àrabs, que deforma els desitjos de la gent que se li acosta. Per motius espuris i interessats, ell empeny Alexandra a demanar-li tres desitjos i ella s'hi resisteix.

El resultat és una sèrie B amb uns certs recursos tècnics, que dona molt protagonisme a uns efectes de

maquillatge que inventen transformacions monstruoses. Eren els temps previs a la generalització de la imatge generada per ordinador. Això facilita que el visionament proporcioni una satisfacció retro al *fan-dom* terrorífic, reafirmada per una edició videogràfica molt acurada tant en la presentació audiovisual del film com en la inclusió de materials afegits.

La pel·lícula inclou un parell de festes embogides i sanguinàries que recorren propostes contemporànies com *Hellraiser III*, o fan pensar en una versió més controlada de les bogeries d'Stuart Gordon (*Reanimator*) o Brian Yuzna (*Society*). *Wishmaster* juga al gran guiñol sense acabar de lliurar-s'hi. Barreja l'humor negre i la intriga de terror amb un histrionisme presumiblement irònic, en la línia del mateix antagonista... o del productor del film (Wes Craven, director de les més inspirades *El sótano del miedo* o *Scream*). Curiosament, el final feliç inclou l'acceptació del desig a través del camí desgastat (i socialment acceptable) de l'amor romàntic. ●

2 BLU-RAY + DVD
Wishmaster
Director: Robert Kurtzman
Guionista: Peter Atkins
Durada: 90 minuts

La fi dels homes

LLIBRE
Laëtitia o la fi dels homes
Ivan Jablonka
Editorial Anagrama,
2017
Pàgines: 408

Marc Rovira Urien | @marcrovirau

A *Laëtitia o la fi dels homes*, Ivan Jablonka emprèn un treball d'investigació que pretén restituir els divuit anys de vida de Laëtitia Perrais, que va ser violada, assassinada i esquarterada per un home que acabava de conèixer i amb qui va compartir les últimes hores de la seva vida. El cas es va convertir en un afer d'Estat. Abans d'aquest llibre, Laëtitia no era res més que un *fait divers* amb què omplir programes de televisió i guanyar vots amb el discurs de la por. Ara Laëtitia ha quedat restituïda, ni que sigui, com a personatge literari.

Malgrat tot, el llibre de Jablonka conté problemes: s'hi cita *A sang*

freda, de Truman Capote. Se l'ha relacionat amb *L'adversari*, d'Emmanuel Carrère, però el projecte de Jablonka és un altre: la seva defensa de la història com a disciplina, superant, diu, els límits de la no ficció, l'encotilla. El seu mètode -rigorosament aplicat, d'altra banda- fa que el llibre no resplendeixi com els seus models, i les últimes 150 pàgines es fan sobrerres.

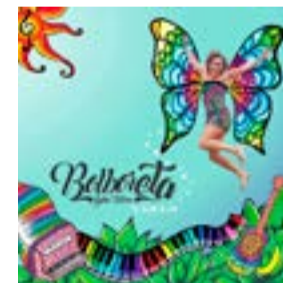
Laëtitia o la fi dels homes és un llibre interessant, però a mesura que s'avança en la seva lectura és possible que més d'una lectora trobi a faltar-hi una mica d'oxigen, l'autèntica curiositat de la literatura. ●

Combo atlanticocaribeny

Xavier Puig i Sedano | @xavierps7

“**V**ola papallona, vola”, repeteix el *jingle* que clou el disc. Amb *Vuelo*, Bolboreta desplega les ales per portar aires nous al món del mestissatge. Lydia Botana, ànima del grup, conjuga el seu galleg matern amb la frescor i la vitalitat que creix a recer del sol canari, la seva terra d'acollida. Un combo atlanticocaribeny captivador que amaneix a la perfecció amb l'omnipresent ukelele. De la mà de la factoria catalana Kasba, bressol de la millor música fusió de casa nostra amb projectes com la Kinky Beat, l'artista presenta el seu primer LP amb la solidesa que aporten més de deu anys dalt dels escenaris al costat de referents del gènere.

Com manen els cànons del gènere, Bolboreta llueix vitalisme i color amb un peu al reggae, un a la rumba i un tercer a l'electrònica. Filla d'aquesta mescla és “Land Of Alegria”, encomanadís *single* del disc. Al seu voltant, hi ha, també, cançons de tall més intimista amb espurnes de pop, com la versió acústica de “No se para” i d'altres que, com “Fiesta y Revolución”, s'embalen fins al punk parranda. De totes, però, captiva especialment la inicial “Tu sei sole”, de bases que ens recorden al Manu Chao més reposat. Potser aquesta és l'única pega del disc, hi ha moltes ocasions en què els temes ens recorden massa a la factura d'altres. ●

CD
Vuelo
Artista: Bolboreta
Segell: Kasba Music
Any: 2017

/ EKAITZ CANCELA

Gema Gil,
espartana de
Coca-Cola en Lluita

“Si una dona avança, cap home retrocedeix”

Àlex Romaguera | @AlexRomaguera

A l'Estat espanyol, cada persona consumeix una mitjana anual de 95,4 litres de Coca-Cola, el refresc ensucrat més famós del planeta. Una part d'aquest estoc surt de la planta que la companyia té al municipi madrileny de Fuenlabrada, on el febrer de 2014 es va dictar un expedient de regulació d'ocupació (ERO) que va deixar 253 treballadores al carrer. Entre les persones afectades hi havia el marit de Gema Gil, comercial de 41 anys, que amb altres parelles, filles, mares, àvies i amigues de les persones acomiadades, va impulsar Coca-Cola en Lluita, una plataforma d'*espartanes* en suport a les demandes laborals. “Ens concentràvem davant dels hotels on es negociava l'ERO perquè els directius s'adonessin que condemnava moltes famílies a l'exclusió”. Després d'una llarga batalla judicial, l'Audiència Nacional i el Tribunal Suprem van declarar il·legals els acomiadaments, però Coca-Cola ha incomplert la sentència, cosa que manté Gil i la resta d'*espartanes* en peu de guerra. Coca-Cola en Lluita ha esdevingut una pedra a la sabata de l'empresa i un altaveu contra el despotisme.

El decret de Coca-Cola, pel qual tancava la fàbrica de Fuenlabrada i acomiadava els seus empleats, va fer que et mobilitzessis amb altres dones. Com va anar?

Vam veure com els nostres companys, decidits a no acceptar diners a canvi de perdre la feina, començaven a tenir infarts, ictus, depressions, càncer i altres malalties. Davant d'això, vam decidir donar-los suport.

Abans ja havies participat en altres lluites socials?

A Elda, el poble d'Alacant on vaig néixer, havia viscut l'explotació i un desnonament. Després, amb el 15-M, em vaig implicar més, però mai com en les aturades a Coca-Cola i altres empreses on es vulneren els drets laborals.

Quina va ser la reacció de l'empresa quan us vau afegir a la protesta?

No s'ho esperava. De fet, pensava desmantellar la fàbrica aprofitant uns cursos que els treballadors realitzaven fora de les instal·lacions, però va trobar-nos custodiant el campament muntat davant de l'embotelladora durant dues setmanes. D'allà, no en va treure ni un sol caragol.

Des d'aquell moment, què va passar?

No ha parat de desprestigiar-nos a través d'articles on explica que el conflicte està resolt, quan és mentida, o en pàgines de publicitat. L'endemà mateix de la sentència, per exemple, va treure'n una als principals rotatius de l'Estat amb el lema “Avui és el primer dia per un nou futur”.

Heu hagut de suportar molta pressió?

Algunes hem perdut la feina i, psicològicament, ha estat duríssim. Jo mateixa tinc dos fills de 10 i 5 anys, una hipoteca i un sou de només 400 euros. Mai no oblidaré el dia que vam explicar a la filla gran que, si volia veure el seu pare, havia d'anar a la porta de la fàbrica perquè ell i la resta d'empleats s'havien instal·lat per impedir que traguessin la maquinària. Durant dos anys ha estat allà amb nosaltres els caps de setmana.

Per aquesta acampada us demanen 2 anys i 9 mesos de presó. Com ho afronteu?

Amb unitat. I aquest ha estat el gran error de l'empresa: pensar que, amb els seus diners, ens compraria, quan la dignitat no es compra ni es ven.

A hores d'ara, la plantilla reclama que Coca-Cola respecti les condicions que la direcció va prometre i que Fuenlabrada esdevingui un centre logístic capdavanter. Hi ha accedit?

De moment no, perquè veu que obté beneficis cada trimestre. Per tant, no té intenció d'executar la sentència que l'obliga a restituir els empleats en les mateixes funcions d'abans. El meu marit és químic, i d'estar al laboratori, ara l'obliguen a fer de jardiner, mentre altres passen vuit hores davant d'un ordinador que no funciona. Reben un tracte denigrant, però no defalleixen.

És paradoxal lluitar per mantenir dempeus una icona tan rellevant del capitalisme, com és Coca-Cola. No trobes?

Sabem el que representa, i per això des de Coca-Cola en Lluita també denunciem les seves polítiques contra el medi ambient i la vida de les comunitats a l'Amèrica del Sud i altres continents. Creiem que, a força de pressionar-la, podem fer que erradiqui aquestes pràctiques, més enllà que ens agradaria impulsar una cooperativa o un projecte d'economia social més just per a les famílies.

D'entrada us vau agrupar 180 espartanes. Quantes sou actualment?

Cada dia se'n sumen més. Les nostres filles, que s'han fet grans, s'hi apunten amb les seves amigues i col·lectius que han convertit Coca-Cola en Lluita en un veritable conflicte social. Sense elles, els nostres companys ho tindrien difícil, perquè com acostumem a dir: si una dona avança, cap home retrocedeix.

Aquesta experiència ha canviat la teva actitud davant la vida?

Sens dubte. Em sento més identificada en la cura dels altres i apoderada en el compromís per combatre les injustícies. Al capdavant, no estem aquí per votar cada quatre anys; hem de fer-ho cada dia, i personalment intento trobar feina i refer-me de l'esforç, perquè el sacrifici ha sigut molt costós. Amb la resta d'*espartanes* exigim que Coca-Cola acati les sentències judicials; per això esperarem que es pronuncii el Tribunal Constitucional i, en funció de què passi, potser anirem a Estrasburg. Seguirem fins on faci falta. ●

El gran error de l'empresa ha estat pensar que amb els seus diners ens compraria